

بنیاد برکت
تأسیس از طرف آیت‌الله العظمی‌ایمان‌میرزا محمد باقر
مجلس شورای اسلامی

دستور العمل

رشد اشتغال هدفمند (راه) برای کولبران

کیسه تحقیق و توسعه

اِسْتِغَالَةٌ

مقام معظم رهبری «مدظله العالی»:

«ما باید اشتغال ایجاد کنیم تا این جوان بیاید مشغول کار شود. بنابراین حل مشکل شما (قاچاق) برگشت به ایجاد اشتغال است. برای مقابله با قاچاق کار حاد و به قول شما امروزی‌ها، اورژانسی - عبارت است از این که با استفاده از نیروی انتظامی با این پدیده مقابله کنیم اما کار عمیق صحیح واقعی عبارت است از ایجاد اشتغال.»

(دیدار عمومی - ۱۳۸۰/۱۰/۲۴)

مقدمه

یکی از دلایل مهم محرومیت و انزوای مناطق مرزی، فارغ از موضوع دوری از مرکز و ملاحظات راهبردی هر کشور، محدود نمودن فرصت‌های شغلی به داد و ستدهای مرزی به شیوه سنتی و بی‌توجهی به ظرفیت‌های متنوع اشتغال تحت رویکرد بهره‌ور نمودن منابع است. از این روی تمهید سازوکارهایی برای تنوع بخشی به شیوه‌های کسب معاش، یکی از راهکارهای اساسی برای کسب درآمد و تأمین هزینه‌های زندگی به ویژه برای مرزنشینان به شمار می‌آید و به منزله راهبردی معیشتی خارج از وابستگی صرف به داد و ستدهای مرزی است.

بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) بنا به دستور رئیس محترم ستاد و در اجرای مدل جامع توسعه مناطق محروم و روستایی، بخشی جدید برای اشتغالزایی و تسهیل مسیر فقرزدایی با تمرکز بر افرادی که بنا به ضرورت تأمین هزینه‌های زندگی، به کولبری روی آورده‌اند؛ باز نموده است. بدین منظور، دستورالعملی تحت عنوان دستورالعمل «**رشد اشتغال هدفمند (راه) برای کولبران**» را تدوین و مبنای اقدامات نظام‌مند خود قرار داده است.

سازوکار پیش‌بینی شده در دستورالعمل تدوینی که ذیل مدل جامع توسعه مناطق محروم و روستایی مورد عمل بنیاد برکت اجرا می‌شود بر موضوع کولبری از منظر ارتقای سطح معیشت خانواده‌های ساکنین مناطق مرزی غرب کشور (استان‌های آذربایجان غربی، کردستان و کرمانشاه) تمرکز نموده و به دنبال ایجاد فرصت‌های شغلی، متناسب با الزامات و استانداردهای زندگی در عصر حاضر است. رویکرد بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) بر پایه مأموریت محوله، رویکرد اشتغالزایی، در چارچوب معیشت پایدار است.

در این دستورالعمل، هدف، حذف کولبری به واسطه مداخله‌ای مستقیم نیست. بلکه هدف اصلی ایجاد فرصت‌های شغلی جایگزین از طریق تنوع بخشی به فضای اشتغال، تسهیل مسیر ارتقای سطح معیشت و ایجاد فضایی است که کولبری تنها راه امرار معاش نباشد. زیرا بررسی‌ها بیانگر آن است که کولبران عامل اصلی

فهرست

مقدمه	۱
بخش اول: مبانی	
تعریف کولبر و کولبری	۴
کولبری در فرآیند کسب و کار	۷
مرزنشینی و توسعه مناطق مرزی	۱۰
توسعه مناطق مرزی با محوریت اشتغالزایی	۱۶
جمع‌بندی و راهبردهای توسعه مناطق مرزی	۲۱
بخش دوم: دستورالعمل	
دستورالعمل رشد اشتغال هدفمند (راه) برای کولبران	۲۴
بخش سوم: پیوست‌ها	
کاربرگ‌ها	۴۱
اهم منابع	۶۲

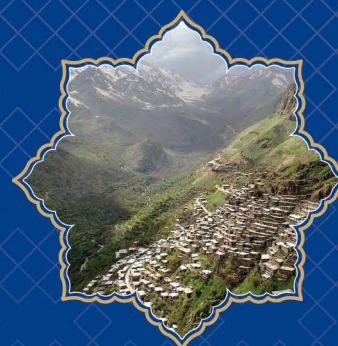
تجارت غیررسمی نبوده و صرفاً جزئی از نظامی هستند که از استیصال انسان‌ها در تأمین هزینه‌های زندگی، سوء استفاده نموده و آنان را در این مسیر بی‌سرانجام به کار می‌گمارند. بر این اساس، گسترده‌سازی تجارت غیررسمی و حتی انجام اقداماتی نظیر ساماندهی کولبران، نه تنها نفعی برای آنان ندارد بلکه به معنی رسمیت دادن به این فعالیت غیرانسانی و غیراسلامی خواهد بود.

بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) با توجه به مأموریت سازمانی خود و نیز بر اساس مطالعاتی که در این زمینه انجام داده است؛ راه مؤثر بر محدود نمودن تجارت غیررسمی را ایجاد فضایی برای بهره‌ور نمودن منابع و سرمایه‌های موجود مناطق مرزی و تنوع بخشی به فرصت‌های کسب و کار می‌داند. دستورالعمل تدوینی حاضر، به دنبال ایجاد راهی یکپارچه برای اشتغال پایدار افرادی است که از روی جبر به کولبری روی آورده‌اند. در این مسیر، ارتقای سطح توانمندی مرزنشینان در انجام فعالیت‌هایی که متناسب با نیازهای فنی و تخصصی بازار امروز و آینده باشد، بهره‌ور نمودن منابع محیطی، جلب سرمایه‌گذاران و کارآفرینان به فعالیت در استان‌های مرزی و استقرار زنجیره‌های کسب و کار که محرکی برای توسعه زیر ساخت‌ها و تنوع بخشی به فرصت‌های شغلی در مناطق مرزی به شمار می‌آید، به صورت ویژه، مورد توجه قرار گرفته است.

امید است اجرای این دستورالعمل، راهی پیوسته و مولد برای استقرار مشاغلی جایگزین کولبری و نیز در سطح استانداردهای کشور و ارزش‌های جامعه اسلامی باشد.

کمیته تحقیق و توسعه بنیاد برکت

بهار ۱۳۹۹

بخش اول

مبانی

تعریف کولبر و کولبری

کولبری در شکل امروزی آن، واژه‌ای دارای تعریف مشخص نیست و نزدیک‌ترین واژه به کولبری، در فرهنگ لغت فارسی کولبار است. به استناد فرهنگ معین، کولبار مترادف با کوله‌باز، به معنی بسته باری که بر پشت کشند می‌باشد. در فرهنگ دهخدا کولبار یا پشتواره ناظر بر باری است که بر پشت یا دوش برند و آن بار بزرگ نباشد. باری خرد که بر کتف یا میان دوکتف توان بردن.

واژه کولبر واژه‌ای مرکب است. در ادبیات کردی واژه «کۆل» دو معنی دارد یکی به معنی بار است و دیگری به معنای دوش یا پشت انسان. «به» نیز بن مضارع از مصدر «بردن» است. بنابراین واژه «کۆل‌به» در معنای لغوی، اشاره به فردی دارد که باری را به دوش گذاشته و از جایی به جای دیگر می‌برد. واژه کولبر در معنای متداول در مناطق مرز نشین غرب کشور، ناظر بر فردی است که برای کسب درآمد و تأمین هزینه‌های زندگی خود، در ازای دریافت دستمزد، اجناسی را بر دوش گذاشته و بین دو طرف خط مرزی جابه‌جا می‌نماید. به طور متوسط یک کولبر با توان جسمی معمولی باری بین ۲۰ تا ۸۰ کیلوگرم را روی شانه‌های خود حمل

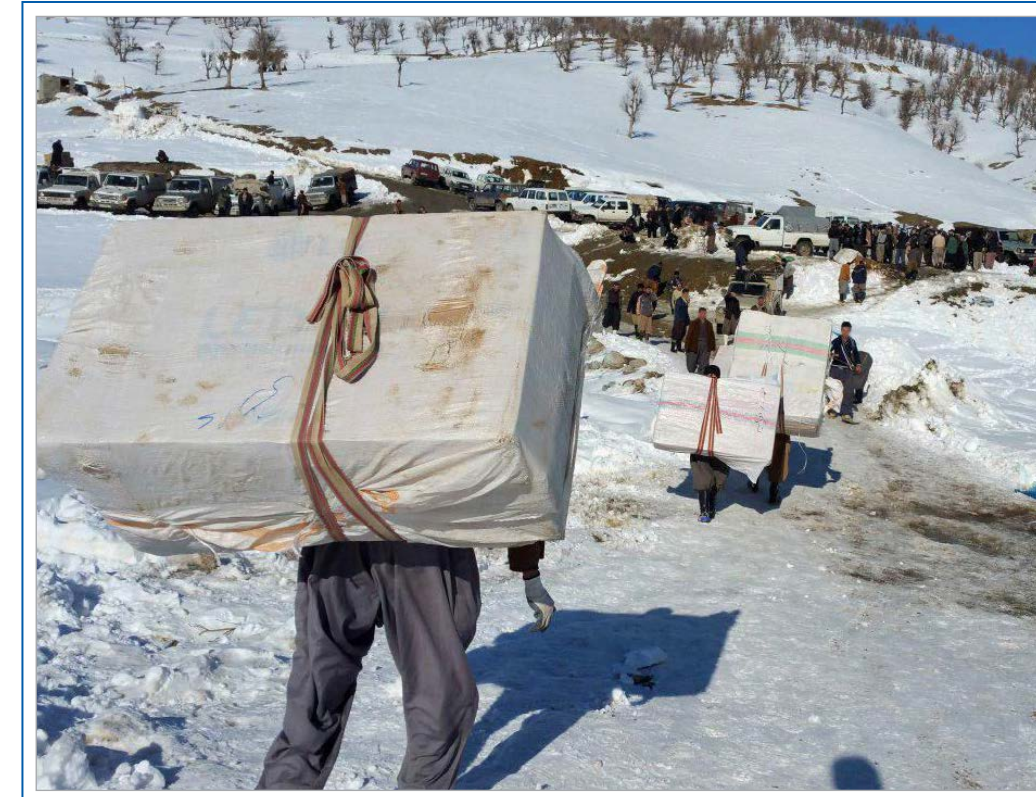
می‌کند و بسته به توان جسمی، سن و در صورت مهیا بودن شرایط می‌تواند بین ۵ تا ۱۰ سفر در ماه، این فعالیت را انجام دهد. بر اساس مصاحبه‌های میدانی منتشر شده، گاهی وزن این اجناس به ۲۰۰ کیلوگرم هم می‌رسد.

به زعم عبداللہی و همکارانش، کولبری در مفهوم موسع، به معنی بر دوش کشیدن اجناس بر پشت و عبور از راه‌های سخت و پر پیچ و خم مرزی است. زیرا مناطق مرزی بیشتر کوهستانی هستند. در این شرایط، جابه‌جایی اجناس به صورت غیررسمی مستلزم آن است که نیمه شب راه‌های صعب‌العبور طی شود. در این مسیر حتی گاهی باید از طناب استفاده کرد و همراه با بار از رودخانه عبور کرد. کولبران سرما، گرما، وحشت و سختی راه را به جان می‌خرند تا از دید مأموران مرزی پنهان بمانند. از این روی برخی از اقتصاددانان، کولبری را تلاش مجاهدانه برای زیستن از روی ناچاری تعریف می‌کنند (عبداللہی و همکاران، ۱۳۹۸).

کولبری با مفهوم مذکور، در مرز ایران، عراق و بعضاً ترکیه انجام می‌شود. از این روی معابر کولبری در استان‌های آذربایجان غربی، کردستان، کرمانشاه و به صورت محدود در ایلام قرار دارند.

کولبری در دسته فعالیت‌های سخت تعریف می‌شود. فرد کولبر از یک طرف در معرض آسیب‌های جسمی ناشی از سنگینی آنچه بر کول می‌گذارد قرار می‌گیرد و بنابراین نه تنها تحت این شرایط، فرد نمی‌تواند برای دوره طولانی این فعالیت را انجام دهد؛ بلکه به دلیل از دست دادن توانایی‌های جسمی، به آسانی نمی‌تواند به مشاغل دیگر، بویژه مشاغلی که نیازمند توانایی‌های جسمی اولیه است؛ بپردازد. از طرف دیگر، فرد، در همان دوران انجام کولبری نیز با خطرات بیشماری نظیر پرت شدن از کوه، سر خوردن، قدم گذاشتن روی مین، در معرض سرما یا گرمای شدید قرار گرفتن و یا از دست دادن بار مواجه می‌شود.

بدین ترتیب کولبری به تعبیری زندگی در آستانه است. آستانه و حدی میان روش تأمین هزینه‌های زندگی و فعالیتی پرمخاطره (مملو از آسیب‌های جسمی، حتی مرگ).

در خصوص تعداد افرادی که به کولبری می‌پردازند؛ اطلاعات رسمی و قابل استنادی منتشر نشده است و غالب آماري که ارائه می‌شود نتیجه تخمینی کلی بر اساس مشاهدات میدانی است. هر چند باید در نظر داشت از یک طرف، با توجه به غیر رسمی بودن فعالیت کولبری و وابستگی آن به شرایط اقتصادی دو کشور مرزی و از طرف دیگر به واسطه وابستگی این فعالیت به شرایط جوی و نیز مقررات و محدودیت‌های مرزی، سرشماری کولبران امری بسیار پیچیده است.

به بیان کولبران، فارغ از صعب‌العبور بودن معابر، تعداد افرادی که به کولبری می‌پردازند در روزهای بارانی به دلیل لغزنده شدن مسیر، کمتر از روزهای برفی است. در سایر فصول و در شرایط آب و هوایی خشک نیز به دلیل آشکار بودن مسیر حرکت کولبران و ممنوعیت‌های مرزی، مخاطره این فعالیت بالا بوده و بعضاً افراد کمتری، به آن روی می‌آورند.

❖ کولبری در فرآیند کسب و کار

کولبری معلول استقرار فرآیند غیرقانونی کسب و کار و نفوذ فساد سازمان یافته است. فرد کولبر جزئی از یک سیستم کسب و کار است که هیچ تسلطی بر آن نداشته و صرفاً از نیروی جسمانی و نیز نیاز معیشتی وی، در یک ساختار استعمارگرایانه، سوء استفاده می‌شود. کولبری جزئی از یک نظام تجارت مرزی غیررسمی محسوب می‌شود. یکی از ویژگی‌های این نوع تجارت، عدم پرداخت مالیات و در نتیجه گردش پولی خارج از مرکزیت خزانه کشور است (عزیززاده و جهانی، ۱۳۹۷) به همین

دلیل، در خوشبینانه‌ترین حالت، این فرآیند منافی برای کشور تأمین نمی‌نماید و صاحبان اصلی فرآیند، عاملین توسعه فساد اقتصادی در کشور به شمار می‌آیند.

در این فرآیند کسب‌وکار، افراد کولبر معمولاً از طریق واسطه به رابطین صاحبان اصلی سرمایه در معابر کولبری، معرفی می‌شوند و بر اساس برنامه‌ریزی آنان، سفارش کالا، قیمت به ازای هر واحد و نیز مشخصات عرضه‌کننده آن سوی مرز را دریافت می‌نمایند. سپس به صورت سازمان‌یافته و در بازه زمانی نسبتاً مشخص و به صورت گروهی، به سمت مرز حرکت می‌کنند. در آن سوی مرز نیز پس از دریافت کالا و اخذ رسید مجدد، حرکت را آغاز می‌نمایند. در پایان، در محل مقرر که غالباً همان محل حرکت ابتدایی است؛ کالا و رسید را تحویل داده و پس از بررسی کالا و تأیید صحت آن تحت نظر نمایندگان صاحبان اصلی سرمایه و کالا و یا واسطه‌های آنان، دستمزد خود را دریافت می‌نمایند. میزان دستمزد کولبران رقمی واحد نبوده و به نوع بار و شرایط جوی منطقه وابسته است. اجناسی که بدین ترتیب، وارد کشور می‌شوند از طریق گروهی دیگر به مراکز توزیع اصلی منتقل گردیده و از آن جا مجدد به واسطه‌های سطح بعدی و با مراکز پخش، ارسال می‌شوند.

غالب کالاها و بارهایی که بدین شیوه جابه‌جا می‌شوند عبارتند از تلویزیون، لاستیک ماشین، بخاری، کولر، منسوجات، ظروف و وسایل خانگی برقی. کولبران با دور زدن موانع قانونی از طریق میانبرهای مرزی به مثابه پلی برای کاهش هزینه ترانزیت کالاها و افزایش سودهای کلان برای صاحبان بار عمل می‌کنند و آنان هیچ انتخاب و اختیاری در این زمینه ندارند (محمدی، ۱۳۹۶).

بر این اساس، هرگونه فعالیت در راستای ساماندهی کولبران به منزله رسمیت دادن به امر کولبری و سوق دادن انسان‌های نیازمند به این امر غیراسلامی است. در واقع این نوع سیاست‌گذاری‌ها زمینه ایجاد فضا و ارائه تضمین برای صاحبان زنجیره کسب‌وکار غیرقانونی و قاچاق را فراهم می‌آورد.

لازم به ذکر است کولبری در شکل امروز آن پدیده‌ای نسبتاً جدید است و تقریباً از آغاز دهه ۹۰ میلادی و خود مختار شدن حکومت اقلیم کردستان عراق (۱۹۹۲)، این پدیده به صورت امروزی گسترش یافته است. کولبری با سبک دیرینه و سنتی داد و ستد در مناطق مرزی، متفاوت است. زیرا اقتصاد مرزنشینان و شیوه تأمین معیشت آنان از دیرباز مبتنی بر مبادله پایاپای کار در ازای بدهی و کار به ازای تأمین رفاه خانواده بوده است. بر پایه بررسی‌ها در گذشته حتی پس از مرزبندی‌های رسمی و استقرار نظام‌های ملی نیز قانون و شرایط سخت‌گیرانه‌ای در خصوص رفت و آمد مردم منطقه که شباهت‌های اقلیمی و فرهنگی زیادی با یکدیگر دارند؛ وجود نداشته است (محمدی، ۱۳۹۶).

بنابراین باید میان کولبری و دادوستد مرزی که شیوه غالب کسب معیشت مرزنشینان بوده و سابقه‌ای تاریخی دارد تفاوت قائل شد. متأسفانه در برخی از موارد به ویژه در سیاست‌گذاری‌ها میان این دو شیوه تمایزی ایجاد نمی‌شود.

کولبری زاینده فقر و بیکاری و نتیجه کارکرد ناقص نظام‌های کسب‌وکار و ناهماهنگی در نظام اقتصادی است و اما دادوستد مرزی، مبین کسب‌وکارهایی متناسب با مزیت‌های محیطی است که منافع آن در نظام

اجتماعی - اقتصادی هر کشور تعریف می‌شود. بررسی‌ها بیانگر آن است که یکسان در نظر گرفتن این دو دسته فعالیت و انجام اقداماتی مانند اعطای کارت پیمانه‌وری، اعطای کارت کولبری و ... یکی از دلایل اصلی عدم توفیق در حل معضل بیکاری و در مقابل آن، رواج کولبری در مناطق مرزی مورد بحث می‌باشد.

❖ مرزنشینی و توسعه مناطق مرزی

مرز مفهومی است که با توجه به کاربرد و از ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و جغرافیایی تعریف می‌شود (عندلیب و مطوف، ۱۳۸۸) و مبین قلمرو سیاسی و فضای زندگی است. هر چند از دیدگاه سنتی، مرزها مبتنی بر ویژگی‌های زبانی، مذهبی و فرهنگی بوده‌اند (فتوحی و فاضلی، ۱۳۹۸)؛ اما به صورت رسمی، آخرین حد قلمرو حاکمیت زمینی، هوایی و دریایی هر کشور، مرز تلقی می‌شود (حسین‌پور و همکاران، ۱۳۹۴). مرز به عنوان مفهومی سیاسی تغییرات ماهوی زیادی را پشت سر گذاشته و همواره زندگی مرزنیسان تحت تأثیر این تغییرات و شدت آن، قرار گرفته است. مناطق مرزی از گذشته تا به امروز، با چالش‌های متعددی از جمله انزوای جغرافیایی، دوری از قطب‌های صنعتی - اقتصادی، از دست دادن منابع، سوء استفاده از سرمایه‌های انسانی و محیطی و همچنین تبعات منفی قرار گرفتن در حاشیه و پیرامون مواجه بوده‌اند (Hansen, 1975). با این حال، مرزها مبین حق حاکمیت سیاسی و میزان قدرت کنترل و نظارت بر منابع موجود در کشورها بوده و به عنوان حصاری در مقابل تجاوزها و عاملی برای دفاع و حفظ امنیت ملی محسوب می‌شوند (موسوی، ۱۳۸۸). و حفظ امنیت ملی یک کشور در مرزها بدون توجه به حقوق شهروندی مرزنیسان، ممکن نمی‌شود.

لازم به تأکید است در این دستورالعمل، منظور از ساکنین مناطق مرزی و یا مرزنیسان، افرادی است که در شهرستان‌های منتخب سه استان مرزی آذربایجان غربی، کردستان و کرمانشاه، بیش از شش ماه، ساکن بوده و بنا به دلیل بیکاری و با هدف تأمین هزینه‌های زندگی، به کولبری روی آورده‌اند. مبنای انتخاب شهرستان‌های هدف، فراوانی تعداد کولبران آن مناطق بوده است.

هر چند بر اساس مطالعات، میان «امنیت» و «توسعه» در مناطق مرزی رابطه‌ای مستقیم با ضریب همبستگی بالا وجود دارد (حسین‌پور و همکاران، ۱۳۹۴) و دو مقوله «امنیت» و «توسعه» در آن مناطق، لازم و ملزوم یکدیگر به شمار می‌آیند (احمدرش، ۱۳۹۷)؛ با این حال، حاشیه‌ای و دور از مرکز بودن مناطق مرزی از یک طرف معلول شرایط جغرافیایی آن مناطق است و از طرف دیگر بر پایه تفکر سنتی، غالب مناطق مرزی، به دلیل ماهیت جغرافیایی و مخاطرات امنیت ملی، از بسیاری از امکانات و قابلیت‌ها محروم شده‌اند (Pena, 2005). بدین ترتیب، عدم توجه به نواحی پیرامونی به ویژه مناطق مرزی در طول تاریخ در روند توسعه این نواحی اختلال ایجاد کرده است و باعث کمبودهای بالقوه از جمله؛ فقدان اشتغال، پایین بودن سطح درآمد و عدم دسترسی به نیازهای اولیه در این نواحی راهبردی شده و زمینه را برای معضلات و نابسامانی‌های متعدد فراهم کرده است (ذکی و پاشالو، ۱۳۹۳).

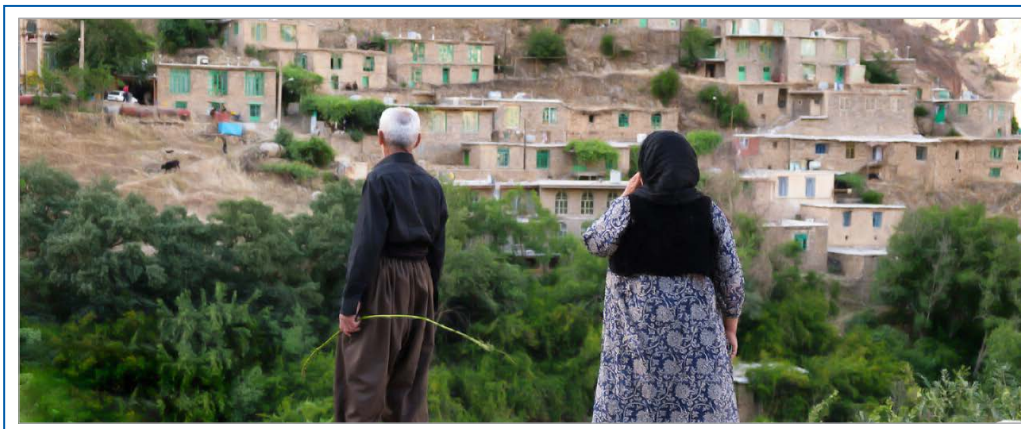
حکومت‌ها همواره باید در نظر داشته باشند که مناطق مرزی، نظام‌های اجتماعی-اقتصادی پویا هستند و مانند هر نظام زنده‌ای نیازمند برنامه‌ریزی و تمهید زیرساخت‌های رشد می‌باشند.

در ایران با توجه به جمعیت ساکن مناطق مرزی و نوع پیوند فرهنگی، مذهبی و تاریخی آن‌ها با مردمان آن سوی مرزها، فضای فرهنگی، اقتصادی و امنیتی ویژه‌ای شکل گرفته است. شکل‌گیری این فضا از یک طرف و تعادل ضعیف منطقه‌ای و فضایی میان روستاهای مرزی و مرکز از طرف دیگر، روند توسعه مناطق مرزی را تحت تأثیر قرار داده است (صادقی و همکاران، ۱۳۹۳).

در این راستا، آمایش مناطق مرزی مبین نوعی برنامه‌ریزی است که طی مسیر توسعه را با توجه ماهیت راهبردی مناطق مرزی و نقش آن‌ها در حفظ امنیت ملی یک کشور، تبیین می‌کند و مبنایی برای تدوین راهبردهای توسعه به شمار می‌آید (عندلیب، ۱۳۸۰). به تعبیری دیگر، آمایش مناطق مرزی نوعی برنامه‌ریزی راهبردی در فضاهای مرزی کشور می‌باشد (عزتی و همکاران، ۱۳۹۰).

مبانی نظری و مطالعات کاربردی در حوزه توسعه مناطق مرزی مبین آن است که توسعه این مناطق تحت سه رویکرد اصلی ۱. مکان محور ۲. همکاری‌های بین مرزی و ۳. مردمی و یا با توجه به نظریه‌های (۱) مکان مرکزی، (۲) قطب رشد، (۳) مرکز- پیرامون و (۴) برگشت مرکز، قابل برنامه‌ریزی است. در رویکرد سنتی و غالب مکان مرکزی، نظریه‌های کرسنالر، لوش، گریش، فرانسوا پرو و جان فریدمن بیشتر از سایر نظریه‌پردازان مورد توجه بوده است. برای نمونه در نظریه کرسنالر، استان‌های مرزی به دلیل حاکمیت شرایط انزوا و دوری از مرکز، مکان‌های ویژه قلمداد می‌شوند (Sermark, 2007). ساختار اقتصادی این مناطق بسیار ضعیف و شکننده بوده و مرزهای ملی هر کشور به دلیل ماهیت جداکنندگی، سبب قطع وابستگی درون بافتی آن مناطق با مناطق مرزی کشورهای همسایه می‌شود. هر چند نباید از نظر دور داشت که این مناطق به دلیل برخورداری از شرایط انجام فعالیت‌های تجاری، ظرفیت بسیار بالایی برای توسعه دارند (Hansen, 1975). فرآیند یکپارچگی و همکاری‌های بین مرزی عاملی مؤثر در ایجاد نظم اقتصادی و توسعه فضایی می‌باشد و در صورت توجه به این مزیت منطقه‌ای و به واسطه همکاری‌های بین مرزی، زمینه رونق، جمعیت‌پذیری و جذب سرمایه‌گذاری‌ها فراهم می‌شود (موسوی، ۱۳۹۲).

جدول زیر، گویای مفهوم اصلی نظریه‌های توسعه مناطق مرزی، به اختصار است.

جدول شماره ۱: نظریه‌های اصلی در حوزه توسعه مناطق مرزی

مرز تحت نظریه	
مکان مرکزی	معیار اصلی مرزبندی، نحوه بهره‌برداری از خدمات و سرمایه‌گذاری در آن منطقه است. بنابراین مرزها از نوعی حق انتخاب بهره‌مند بوده و در واقع به مکانی که از آن، امکانات بیشتر دریافت می‌کنند مرتبط می‌شوند.
قطب رشد	مرز دورترین مکانی است که اثرات فعالیت‌های توسعه قطب به آنجا می‌رسد. از این روی، آن مناطق از کمترین رشد توسعه‌ای برخوردار خواهند شد. تحت این نظریه، توسعه اقتصادی به ویژه با محوریت توسعه صنعتی در مراکز قطب انجام می‌شود. در نتیجه توسعه مرزها منوط به توسعه قطب است. این نظریه، مزیت‌های زیادی دارد اما نیازمند تغییرات بنیادی است.
مرکز رشد	با تعدیل مفهوم قطب رشد به مرکز رشد، تضاد میان مرکز و مرز کاهش می‌یابد. بنابراین تحت این نظریه، سرمایه‌گذاری صرفاً در مناطق مرکزی و میانی انجام نمی‌شود و فرآیند توسعه یافتگی در مناطق مرزی با سرعت بیشتری، انجام می‌پذیرد.
مرکز - پیرامون	مرزها به دلیل واقع شدن در پیرامون مرکز، مورد بی توجهی کامل قرار می‌گیرند و این بی توجهی منجر به جریان معکوس منابع از پیرامون به مرکز می‌شود. تحت این نظریه، مرکز، کنترل منطقه خود را در اختیار دارد اما پیرامون تحت کنترل و وابسته به مرکز است.
برگشت مرکز	هدایت جریان توسعه از مرکز به نقاط پیرامونی، مبنای این نظریه بوده و مبین استقرار نظام عدم تمرکز به صورت سازمان یافته است. برگشت تمرکز مبین تمرکززدایی از مرکز به سایر مناطق و نه به حاشیه منطقه مرکزی و حوزه‌های وابسته به آن است.

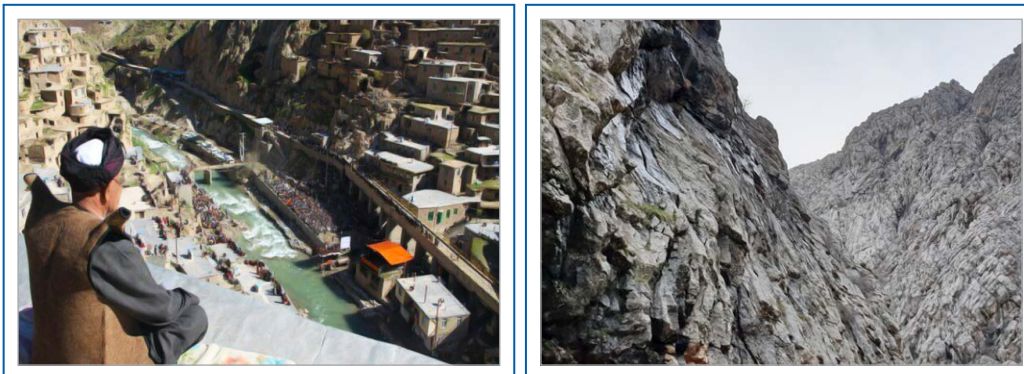
منبع: گردآوری از منابع متعدد

علاوه بر روند تکاملی نظریه‌های توسعه مناطق مرزی، با توجه به تغییر تدریجی مفهوم قدرت ملی و مؤلفه‌های آن، امروزه پیشرفت متوازن، فراتر از در نظر گرفتن مرزهای جغرافیایی رسمی و مبتنی بر تفاوت‌ها و شباهت‌ها، بیش از گذشته مورد توجه می‌باشد و مرزها به منزله فرصتی برای توسعه امنیت ملی کشورها به شمار می‌آیند. تحت این نگرش مرزهای تحمیلی جغرافیایی نه تنها عامل جداسازی یک ملت یا قومیت از یکدیگر محسوب نمی‌شوند؛ بلکه فرصتی برای تقویت بهره‌مندی هر یک از حاکمیت‌ها از ظرفیت‌های نوظهور منطقه به شمار می‌آیند (گل وردی، ۱۳۹۰).

بر پایه نظریه‌های توسعه مناطق مرزی و اصول حاکم بر آمایش سرزمین، می‌توان ویژگی‌های زیر را به صورت جمع‌بندی برای برنامه‌ریزی در مناطق مرزی در نظر گرفت.

- ◆ ابعاد توسعه مناطق مرزی با ابعاد توسعه کشور در هم تنیده است و میان توسعه مناطق مرزی با توسعه ملی به واسطه وجود نظام اداری یکپارچه رابطه‌ای متقابل وجود دارد.
- ◆ مناطق مرزی علاوه بر تأثیرپذیری از شرایط و ویژگی‌های مربوط به جریانات کل کشور، تحت تأثیر ویژگی‌های خاص خود که حاصل اشتراکات اقلیمی و فرهنگی مناطق مجاور با یکدیگر است؛ می‌باشند.
- ◆ رفع مقوله عدم تعادل منطقه‌ای و فضایی از طریق توزیع سلسله مراتبی توسعه، با محدودیت «مرکزیت» به جانب «پیرامون» یا مناطق مرزی میسر می‌شود و توسعه و آمایش مناطق مرزی مستلزم درک پیچیدگی‌های فضایی، کالبدی، تعادل منطقه‌ای و ابعاد متنوع دخیل در این مناطق است (عندلیب، ۱۳۸۰).
- ◆ مناطق مرزی محل تلاقی سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه کشورهای مجاور در منطقه می‌باشند. بنابراین هر یک از مناطق مرزی تحت تأثیر متقابل این برنامه‌ها در معرض فرصت‌ها و تهدیدهای ویژه‌ای قرار می‌گیرند.
- ◆ دوری از مرکز امکان کنترل و نظارت بر نظام اقتصادی، اجتماعی و سیاسی مناطق مرزی را دشوار می‌کند و مناطق مرزی به حوزه‌ای که بیشترین خدمات را از آن می‌گیرند گرایش پیدا می‌کنند.

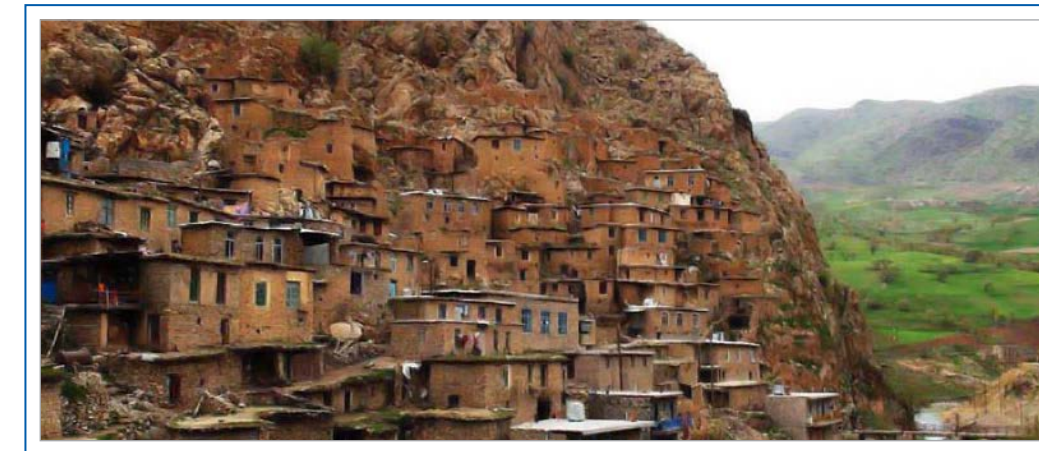

توسعه مناطق مرزی با محوریت اشتغالزایی

توسعه پایدار مناطق مرزی با توجه به تغییرات ناشی از تحولات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و فناورانه نیازمند حرکت سریع از الگوهای معیشتی سنتی به الگوهای معیشتی در تناسب با نیازهای جامعه امروز است. بر این اساس، اشتغال در مناطق مرزی دیگر صرفاً با محوریت دادوستد مرزی تعریف نمی‌شود و نیازهای مرکز و کشورهای مجاور، ایجاد کننده بازارهایی جدید است که در بستر فناوری و پیشرفت‌های آن، قابل دسترسی می‌باشد.

اشتغال از منظر معیشت پایدار محدود به کسب درآمد به هر شیوه از جمله کولبری نیست. تحت این رویکرد محروم نگه‌داشتن مناطق مرزی چه به صورت سهوی و چه به صورت عمدی، تفکری منسوخ است. این محرومیت نه تنها مخاطره‌ای جدی برای امنیت ملی هر کشور محسوب می‌شود؛ بلکه معیشت پایدار ناظر بر کسب درآمد و دسترسی به منابع و نیز استقرار نهادهای اجتماعی و فراخانواری طی زمان است و شیوه‌های مختلف زندگی فردی، خانوادگی و نیازهای جامعه را در بر می‌گیرد.

معیشت، وسیله یا شیوه‌ای برای ساخت زندگی است و مشتمل بر قابلیت‌ها، دارایی‌ها (انبارها، منابع و حق دسترسی به منابع) و فعالیت‌ها (شغل‌ها)ی لازم برای گذران معاش می‌باشد (Chambers and Conway, 1992). تحت رویکرد معیشت پایدار، تعامل عناصر مادی و غیر مادی مؤثر بر تولیدات هر منطقه عامل تفاوت در میزان توسعه یافتگی به شمار می‌آید (Long et al., 2009).

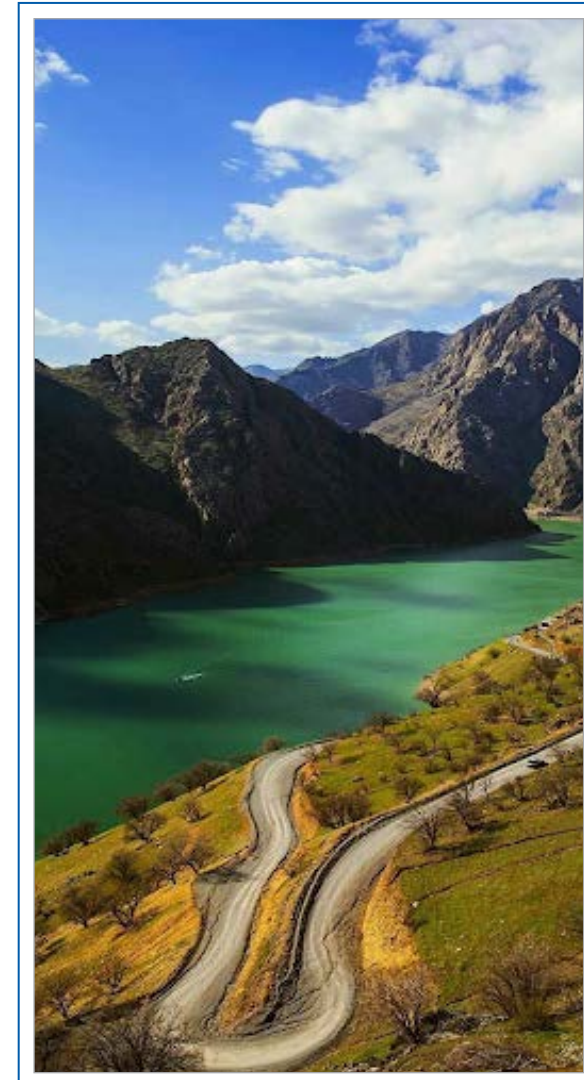
مروری بر نرخ بیکاری در استان‌های مرزی غرب کشور که کانون کولبری محسوب می‌شوند؛ به روشنی بیانگر وضعیت نامناسب این استان‌ها در حوزه اشتغال و فقدان برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های مؤثر به منظور طی مسیر توسعه، همگام با نیازها و الزامات جامعه امروز است.

جدول شماره ۲: نرخ بیکاری در استان‌های هدف

استان / سال	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳
آذربایجان غربی	۱۱,۲	۱۴,۳	۱۴,۳	۱۱	۱۰,۹	۹,۹
کردستان	۱۴,۴	۱۳,۶	۱۳,۷	۱۵,۲	۱۳,۳	۱۴,۹
کرمانشاه	۱۵,۸	۲۱,۲	۲۱,۶	۲۲	۱۷,۶	۱۵,۷
کل کشور	۱۰,۷	۱۱,۹	۱۲,۱	۱۲,۴	۱۱	۱۰,۶
بیشترین نرخ	۷,۳	۲۱,۲	۲۱,۶	۲۲	۱۷,۷	۱۵,۷
کمترین نرخ	۱۵,۸	۷,۶	۷,۹	۷,۳	۷,۳	۶,۹

منبع: مرکز آمار ایران

بدیهی است هر اندازه نرخ بیکاری افزایش یابد؛ کولبری در مفهوم تعریف شده، بیشتر رواج می‌یابد و این موضوع هم با تکیه بر مبانی نظری و هم با توجه به دستاوردهای عملیاتی به صراحت نشان می‌دهد اتخاذ و اجرای سیاست‌هایی نظیر اعطای کارت پیمانه و یا افزایش ممنوعیت‌های تردد، مانع این فعالیت نمی‌شود.

زیرا تا کنون در هیچ یک از سیاست‌های متخذه، راه حل جایگزینی برای اشتغال در استان‌های هدف، پیش‌بینی و ارائه نشده است. این امر در حالی است که توسعه نواحی روستایی استان‌های مرزی در غرب کشور به واسطه ظرفیت‌های انسانی و محیطی، نقشی قابل توجه در توسعه ملی به ویژه در حوزه‌های تأمین مواد غذایی دارد. از آنجا که کارآفرینی یکی از اثرگذارترین راه حل‌ها برای افزایش نرخ اشتغال و به تبع آن کاهش نرخ بیکاری است (Stel et al., 2004)؛ در راستای دستیابی به پیشرفت اقتصادی و تحقق توسعه پایدار روستایی، رویکرد کارآفرینی یکی از راهبردهای توسعه روستایی به شمار می‌آید (افتخاری و همکاران، ۱۳۸۹). از بزرگترین بخش‌های کارآفرینی در مناطق روستایی شناسایی بازارهای نوظهور و ایجاد کسب‌وکار جدید است. منظور از بازارهای نوظهور اصطلاحی است که در سال ۱۹۸۱

توسط ون اگتمیل از طرف بانک جهانی ارائه شد و اشاره به اقتصادهایی با درآمد سرانه پایین تا متوسط دارد که هرچند در دسته کشورهای توسعه‌یافته قرار نمی‌گیرند اما از منظر درآمدزایی و ایجاد و توسعه فضای کسب‌وکار همانند کشورهای توسعه‌یافته عمل می‌کنند.

مطالعات گسترده در این زمینه نشان می‌دهد استقرار کسب‌وکارهای کوچک و متوسط و نیز ایجاد پیوند میان صاحبان کسب‌وکارها و ظرفیت‌های مرزنیسان، راهکاری مؤثر برای کاهش مسائل اقتصادی و اجتماعی در نواحی روستایی خواهد بود. در این بین، متنوع‌سازی اقتصاد روستایی ناظر بر فرآیندی است که در آن خانوارهای روستایی مجموعه متنوعی از فعالیت‌ها، حمایت‌ها و قابلیت‌های اجتماعی را به منظور کسب درآمد و بهبود شرایط معیشتی خود بکار می‌برند (Gautam and Anderson, 2016). متنوع‌سازی اقتصاد روستایی به عنوان راه‌حلی

برای فقرزدایی در روستاهای مرزی موضوعی قابل توجه است. این راهکار در دهه اخیر سهم به سزایی در ایجاد فرصت‌های شغلی و افزایش درآمد خانوارهای روستایی داشته است (Imai et al., 2015).

متنوع‌سازی اقتصاد روستایی یکی از راهکارهای ایجاد و توسعه بازارهای نوظهور به حساب می‌آید. این رویکرد موجب بهبود و ترویج فرصت‌های شغلی غیرکشاورزی و نیز ارتقای بهره‌وری فعالیت‌های کشاورزی می‌شود و بر افزایش سطح رفاه خانوارهای روستایی به ویژه روستاهای مرزی مؤثر است. (Mohammadi Yegane and Valaei, 2014).

بر مبنای آنچه گفته شد؛ متنوع ساختن زمینه‌های اشتغال و گسترش فعالیت‌های محرک برای درآمدزایی، راهکاری اساسی برای تسهیل مسیر توسعه پایدار و کاهش زمینه بهره‌گیری از انسان‌هایی به شمار می‌آید که بنا به ضرورت تأمین حداقل درآمد برای گذران زندگی و تأمین هزینه‌ها، ناچار به انجام فعالیت‌هایی نظیر کولبری می‌شوند. تحت این راهبرد، تعادلی میان تنوع بخشی و تخصصی‌سازی ایجاد می‌شود.

❖ جمع‌بندی و راهبردهای توسعه مناطق مرزی

توسعه، فرآیندی چندبعدی و تکاملی است و ناظر بر رشد توأمان سرمایه‌های انسانی و اجتماعی بر بستر متغیرهای محیطی می‌باشد. بنابراین، دغدغه توسعه کشور و محرومیت‌زدایی فارغ از توجه به ابعاد معیشتی و استقرار معیشت پایدار ممکن نمی‌گردد و توسعه پایدار مستلزم پایداری معیشت ساکنان هر منطقه است. از این روی تا زمانی که اقدامی برای حل معضل بیکاری گسترده در هر منطقه، به ویژه مناطق مرزی که به دلیل مختصات جغرافیایی ظرفیت تجارت غیررسمی را دارند؛ انجام نگیرد؛ هرگز نمی‌توان انتظار اجرایی شدن سیاست‌های توسعه و یا تحقق اهدافی نظیر حذف تجارت غیر رسمی و مشاغل زائد تبعی آن نظیر کولبری را داشت.

بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) در راستای اجرای مأموریت محوله مبنی بر کمک و همیاری برای بهبود، کارآفرینی و توانمندسازی اقتصادی و اجتماعی مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته کشور، بخشی جدید در حوزه تسهیل مسیر فقرزدایی و توانمندسازی جوامع محلی ایجاد نموده و بر اشتغالزایی به عنوان راهبردی برای جایگزین نمودن شیوه کسب درآمد از طریق کولبری تمرکز کرده است. بنیاد برکت در این بخش به دنبال متنوع‌سازی اقتصاد روستاهای استان‌های مرزی غرب کشور است. تحت راهبرد مذکور و بر اساس دستورالعمل تدوین شده با عنوان دستورالعمل «رشد اشتغال هدفمند (راه) برای کولبران» توانمندسازی ساکنین مناطق مرزی و کمک به منظور بهره‌ور نمودن منابع در اختیار جامعه هدف، مورد توجه است.

سازوکار پیش‌بینی شده در این دستورالعمل ایجاد فرصت‌های شغلی برای کولبران با همراهی خود آنان است. در این مسیر با هدف پایدار نمودن اشتغال و ایجاد زمینه بازتولید مستمر فرصت‌های شغلی، سعی می‌شود بر استقرار زنجیره‌های کسب‌وکار و جذب فعالیت‌های سرمایه‌گذاران و کارآفرینان در مناطق هدف، تمرکز ویژه شود.

دستورالعمل رشد اشتغال هدفمند (راه) برای کولبران مشتمل بر ۵ بخش اصلی در پیوندی مستقیم با روش اجرایی بنیاد برکت تحت عنوان مدل جامع توسعه مناطق محروم و روستایی است.

جدول شماره ۳: بخش‌های اصلی دستورالعمل رشد اشتغال هدفمند (راه) برای کولبران

شروط کافی (دامنه موضوعی و مکانی)	تبیین موضوع
مسئولیت‌ها	فرآیند اجرایی
	۱. شناخت محیط و انتخاب کولبران
	۲. تعریف و تعیین طرح‌های اشتغال
۳. شناسایی، جذب و انعقاد قرارداد با کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و خیرین	
سازوکار نظارت (نظارت، گزارش‌دهی و مستندسازی)	

بخش دوم دستورالعمل

❖ ماده ۱) اهداف

- ◆ ایجاد درآمد جایگزین برای کولبران از طریق اشتغالزایی مولد و به صورت هدفمند
- ◆ ارتقای سطح سرمایه‌های انسانی و اجتماعی در استان‌های مرزی غرب کشور
- ◆ ارتقای سطح توسعه‌یافتگی استان‌های مرزی غرب کشور و جذب سرمایه‌گذاران و کارآفرینان برای فعالیت در آن مناطق و پشتیبانی از طرح‌های اشتغالزایی

❖ ماده ۲) تعاریف و اصطلاحات

- ۱-۲) **کولبر:** به فردی اطلاق می‌شود که برای کسب درآمد در زندگی خود، اقدام به عبور غیرقانونی از مرز نموده و در قبال دریافت دستمزد، به حمل اجناسی بین دو طرف خط مرزی مبادرت می‌ورزد. کولبری اصطلاحی تعریف شده و معین در میان مردم استان‌های مرزی غرب کشور است و در این دستورالعمل، همان مفهوم رایج، ملاک عمل می‌باشد.
- ۲-۲) **طرح اشتغال:** ناظر بر مجموعه طرح‌های کسب و کار و فعالیت‌های اشتغالزایی (اجتماع محور) بنیاد برکت است که به واسطه اجرای مدل پیشرفت مناطق محروم و روستاهایی و از طریق اجرای آیین‌نامه‌های آن مدل، نظیر آیین‌نامه سرمایه‌گذاری حمایتی اشتغال برکت (سحاب)، آیین‌نامه سرمایه‌گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی (آسمان)، آیین‌نامه فقرزدایی و توان‌افزایی برکت (آفتاب) تعریف و انجام می‌پذیرد.
- ۳-۲) **متقاضی:** فردی است از اعضای جامعه هدف این دستورالعمل (کولبران) که با توجه به ضوابط انتخاب می‌شود و درخواست ایجاد و یا توسعه اشتغال از طریق اجرای طرح‌های اشتغالزایی اجتماع محور را دارد.
- ۴-۲) **کارآفرین:** شخص حقیقی و یا حقوقی دارای کسب و کار مشخص در حوزه‌های مختلف تولیدی، بازرگانی و یا خدماتی است که تکمیل‌کننده زنجیره تأمین یا ارزش، حمایت‌کننده و یا پشتیبان طرح‌های اشتغال متقاضیان محسوب می‌شود.

- ۵-۲) **مشارکت مدنی:** مشارکتی است که بر اساس انعقاد قرارداد میان بنیاد برکت و کارآفرین در اجرای دستورالعمل مشارکت مدنی بنیاد برکت، در خصوص یک طرح اشتغال و با هدف حمایت از اشتغال ایجاد شده برای جامعه هدف این دستورالعمل، انجام می‌پذیرد.
- ۶-۲) **بنیاد برکت:** در این دستورالعمل، بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) به اختصار «بنیاد برکت» نامیده می‌شود.
- ۷-۲) **معاونت اجتماع محور:** اطلاق اختصار معاونت توسعه اشتغال اجتماع محور بنیاد برکت است.
- ۸-۲) **کمیته تحقیق و توسعه:** در این دستورالعمل کمیته تحقیق و توسعه بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) به اختصار «کمیته تحقیق و توسعه» نامیده می‌شود.
- ۹-۲) **سامانه:** در این دستورالعمل سامانه طرح‌های اشتغالزایی اجتماع محور به اختصار «سامانه» اطلاق می‌شود.

❖ ماده ۳) منطقه هدف

- ◆ استان آذربایجان غربی: شهرستان‌های پیرانشهر، سردشت.
 - ◆ استان کردستان: شهرستان‌های بانه، دیواندره، سروآباد، سقز، سنندج، کامیاران، مریوان.
 - ◆ استان کرمانشاه: شهرستان‌های پاوه، ثلاث باباجانی، جوانرود، روانسر.
- تبصره ۱:** معاونت اجتماع محور موظف است سالانه در نیمه اول بهمن ماه، فهرست شهرستان‌های هر یک از استان‌های سه‌گانه (استان‌های مرزی غرب کشور) را تحت عنوان مناطق هدف و با ذکر دلایل، جهت اخذ تأیید کمیته تحقیق و توسعه و تصویب هیأت‌مدیره، ارائه نماید.

❖ ماده ۴) جامعه هدف

جامعه هدف این دستورالعمل، گروهی از کولبران ساکن در مناطق مشخص شده در ماده سه است که بر اساس ضوابط مندرج در ماده پنج و با توجه به هدف گذاری سالانه بنیاد برکت، به عنوان متقاضیان بالقوه اجرای طرح‌های اشتغال، انتخاب می‌شوند.

❖ ماده ۵) ضوابط انتخاب کولبران در جوامع هدف

انتخاب، با توجه به احراز یکی از شرایط زیر از میان کولبران جامعه هدف و حسب اولویت (موضوع بند هفت از ماده هفت) انجام می‌پذیرد.

- ◆ کولبرانی که درآمد ناچیزی داشته و هزینه زندگی آن‌ها تنها از طریق کولبری تأمین می‌شود.
- ◆ کولبرانی که درآمد ماهیانه آن‌ها در مجموع، از دو سوم (۲/۳) حداقل دستمزد ماهیانه مصوب شورای عالی کار برای سال اجرای دستورالعمل، کمتر باشد.
- ◆ افرادی که به واسطه کولبری صدمه جسمی دیده و یا دچار نقص عضو شده‌اند؛ اما قادر به انجام کار و اجرای طرح‌های اشتغال هستند. در صورتی که هریک از این افراد، در مجموع، درآمد ماهیانه‌ای کمتر از دو سوم (۲/۳) حداقل دستمزد ماهیانه مصوب شورای عالی کار برای سال اجرای دستورالعمل، داشته باشند؛ در اولویت انتخاب قرار می‌گیرند.

❖ ماده ۶) هدف گذاری کمی ایجاد و یا توسعه اشتغال

۱-۶) هدف گذاری و تعیین تعداد طرح اشتغال برای کولبران در سهم شهرستان.

معاونت اجتماع محور موظف است هر سال در نیمه اول بهمن ماه، با توجه به عملکرد گذشته، نیاز جامعه هدف و منابع مالی بنیاد برکت، تعداد طرح اشتغال کولبران برای سال بعد را جهت بررسی در کمیته تحقیق و توسعه و طی مراحل تصویب و درج در برنامه بنیاد برکت، پیشنهاد نماید.

تبصره ۲: هدف کمی تعیین شده برای سال اول اجرای این دستورالعمل (سال ۱۳۹۹) برابر با ۳۵۰۰ طرح اشتغال است که اجرای آن مطابق با «جدول توزیع سهمیه اشتغال پیش بینی شده» برای سال ۱۳۹۹ (پیوست شماره دو)، انجام می‌پذیرد. این جدول به صورت سالانه توسط معاونت اجتماع محور، تکمیل و ارائه می‌شود.

تبصره ۳: تعداد طرح اشتغال پیش بینی شده برای کولبران، فارغ از سهمیه عمومی اشتغال تعیین شده برای هر استان است.

۲-۶) توزیع تعداد طرح‌های اشتغال با توجه به هدف کمی تعیین شده در سطح دهستان.

توزیع تعداد طرح‌های اشتغال در هر استان و تا سطح دهستان‌های شهرستان‌های تعیین شده، مطابق با کاربرد پیوست شماره سه، تحت عنوان «کاربرگ توزیع جغرافیایی طرح‌های اشتغال» انجام می‌پذیرد. اطلاعات این کاربرگ هر ساله با توجه به هدف اشتغال تعیین شده برای هر شهرستان، توسط مجریان و تسهیلمان حداکثر طی هفت روز از زمان ابلاغ برنامه عملیاتی (پیوست شماره یک)، تکمیل و به تأیید معاونت اجتماع محور می‌رسد.

تبصره ۴: در صورتی که در زمان ابلاغ برنامه عملیاتی، مجری و یا تسهیلمان هر یک از شهرستان‌های هدف، تأمین نشده باشند؛ این اقدام حداکثر هفت روز پس از انتخاب مجری و تسهیلمان برای آن منطقه، انجام می‌شود. بدیهیست معاونت اجتماع محور موظف است در زمان هدف گذاری، نیاز شهرستان به مجری و تسهیلمان را تعیین و نسبت به تأمین آن به گونه‌ای اقدام نماید که در ابتدای هر سال، اجرای برنامه در چارچوب دستورالعمل ممکن باشد.

تبصره ۵: معاونت اجتماع محور مجاز است در مرحله اجرا، سهمیه اشتغال تعیین شده برای هر یک از شهرستان‌ها را با توجه به عملکرد و در جمع سهمیه تجمیعی تعیین شده برای هر استان، تا سقف ۲۰ درصد جابه‌جا نماید.

❖ ماده (۷) کسب شناخت محیطی و نحوه انتخاب نهایی کولبران به عنوان متقاضیان بالقوه طرح‌های اشتغال

انتخاب نهایی کولبران از میان اعضای جامعه هدف که از شرایط احراز مذکور در ماده پنج بر خوردار هستند، براساس مراحل زیر انجام می‌شود. افراد منتخب به عنوان متقاضیان طرح‌های اشتغال، مطابق با آیین‌نامه‌های مورد عمل بنیاد برکت و به منظور اجرای طرح‌های اشتغال، تعیین و معرفی می‌گردند.

۱-۷) تعیین مجریان و تسهیلات‌گران مسئول اجرای دستورالعمل و برگزاری جلسات توجیهی برای آنان حداکثر ظرف هفت روز توسط معاونت اجتماع محور و به منظور شرح مواد دستورالعمل، توصیف فرآیند، تبیین مسولیت‌ها و انتظارات و هم‌چنین ابلاغ برنامه عملیاتی (برنامه عملیاتی تا مرحله مدیریت اجرای طرح‌های اشتغال به پیوست است - پیوست شماره یک).

تبصره ۶: مجریان موظفند به منظور ایجاد درک مشترک از دستورالعمل و اهداف و رویه‌های اجرایی آن، پس از برگزاری جلسه توجیهی توسط معاونت اجتماع محور، خود نیز نسبت به تبیین دقیق موضوع برای تسهیلات‌گران و انجام برنامه‌ریزی‌های داخلی اقدام نمایند. بدین منظور در صورت عدم آگاهی کافی تسهیلات‌گران نسبت به موضوع دستورالعمل، لازم است بدون طی هرگونه تشریفات و به صورت غیررسمی، در برخی از روستاهای محل سکونت کولبران و یا در مبادی کولبری و محل تردد آنان حضور یافته و شناختی عمومی در خصوص ویژگی‌های فردی و مهارتی کولبران و فرآیند کولبری کسب نمایند. لازم به تأکید است در صورت نیاز صرفاً باید هماهنگی‌های قانونی برای حضور در آن مبادی انجام پذیرد و به هیچ وجه این حضور نباید برای کولبران و افراد حاضر در محل، آشکار باشد. زیرا هدف آشنا نمودن تسهیلات‌گران با ماهیت موضوع کولبری و اهداف دستورالعمل است.

۲-۷) تعیین توزیع جغرافیایی طرح‌های اشتغال در سطح دهستان‌های شهرستان‌های هدف، توسط مجریان و تسهیلات‌گران، طی هفت روز از زمان دریافت ابلاغ برنامه عملیاتی، از طریق تکمیل جدول مربوطه (پیوست شماره سه) و اخذ تأیید معاونت اجتماع محور حداکثر طی سه روز.

۳-۷) کسب شناخت محیطی از مناطق هدف از طریق تکمیل کار برگ‌های تصویری از شهرستان (پیوست شماره چهار) و انتخاب روستاها حداکثر طی ۱۵ روز و اخذ تأیید معاونت اجتماع محور حداکثر طی پنج روز. این اقدام مبنای تقسیم وظایف و برنامه‌ریزی فعالیت‌های تسهیلات‌گران، ذیل برنامه عملیاتی ابلاغی، خواهد بود. **۴-۷)** تکمیل شناسنامه روستای هدف (پیوست شماره پنج)، معرفی ظرفیت‌های توسعه یا ایجاد کسب و کار در هر روستا (پیوست شماره شش) برگرفته از کار برگ‌های آیین‌نامه سرمایه‌گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی (آسمان)، توسط مجریان و تسهیلات‌گران و ارائه به معاونت اجتماع محور جهت اخذ تأیید، حداکثر طی ۲۰ روز.

تبصره ۷: در روستاهایی که پیش از این، آیین‌نامه سرمایه‌گذاری حمایتی اشتغال برکت (سحاب) اجرا شده است به جای تکمیل کار برگ‌های مذکور در بندهای سه و چهار، باید از اطلاعات مدون شده در خصوص شناخت و تعیین ظرفیت‌های اجرای طرح‌های اشتغال استفاده شود و تنها کار برگ معرفی ظرفیت‌های توسعه یا ایجاد کسب و کار در منطقه روستا (پیوست شماره شش) تکمیل گردد. بدیهی است در صورت اجرای طرح آسمان نیز، فرآیند جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات اولیه و معرفی ظرفیت‌ها طی شده است و نیازی به تکرار نیست. به طور کلی، اطلاعات از پیش جمع‌آوری شده، در صورت نیاز و با توجه به اقدامات انجام پذیرفته، تنها باید به‌روزرسانی شوند و معاونت اجتماع محور موظف است کوتاه شدن زمان انجام این فعالیت را در برنامه زمانی منظور نماید.

۵-۷) حضور در مناطق هدف و شناسایی کولبران در آن مناطق از طریق تکمیل کار برگ انتخاب متقاضیان طرح‌های اشتغال‌زایی بنیاد برکت (پیوست شماره هفت)، بسط یافته کار برگ مربوط در آیین‌نامه سرمایه‌گذاری

حمایتی اشتغال برکت- سحاب. به انتهای کاربرگ مذکور، پرسش‌های زیر اضافه می‌شود و در این مرحله، اطلاعات بر اساس خود اظهاری افراد درج می‌گردد.

<p>● آیا تا به حال سابقه کولبری داشته‌اید: ☐ خیر ☐ بلی</p> <p>ذکر سابقه: سال و حدود مرتبه</p> <p>● آیا به دلیل کولبری دچار نقص عضو شده‌اید؟ مورد ناتوانی را توضیح دهید.</p> <p>.....</p>
<p>● در صورتی که هزینه‌های امرار معاش شما از طریق کولبری تأمین می‌شود؛ به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.</p> <p>۱. اگر شغلی ثابت داشته باشید، با درآمدی کمتر از دریافتی از کولبری، حاضرید کولبری نکنید؟</p> <p>.....</p> <p>۲. تا چه میزان درآمد ماهیانه داشته باشید، کولبری نمی‌کنید؟</p> <p>.....</p>

تبصره ۸: فعالیت‌های مذکور در بندهای شماره چهار و پنج باید به سرعت و در مجموع، حداکثر ظرف مدت ۲۰ روز از زمان اخذ تأیید روستاهای هدف (موضوع بند دو از ماده هفت) انجام شوند.

تبصره ۹: فعالیت‌های این بند به صورت عمومی برای ایجاد اشتغال در روستاهای هدف، انجام می‌پذیرد و تسهیلاتگران موظفند بدون اعلام رسمی موضوع، نسبت به شناسایی کولبران اقدام نمایند و به هیچ وجه مجاز به آشکارسازی موضوع دستورالعمل نیستند. بدین ترتیب، در روستاهای منتخب و یا در سطح هر دهستان، حدود ۷۵ درصد طرح‌های اشتغال به کولبران اختصاص می‌یابد و حدود ۲۵ درصد به صورت معمول اجرا می‌شود.

۶-۷) تهیه فهرست بلند مشتمل بر اطلاعات کولبران شناسایی شده که ضمن هماهنگی با شرایط آیین‌نامه‌های مورد عمل بنیاد برکت، متقاضی ورود به چرخه اشتغالزایی بنیاد برکت هستند. این فهرست بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده در بند پنج تنظیم می‌شود.

۷-۷) تهیه فهرست کوتاه مشتمل بر اطلاعات کولبران دارای شرایط و اولویت‌بندی آنان طی ۲۰ روز و اخذ تأیید معاونت اجتماع‌محور. در این رابطه مجریان و تسهیلاتگران موظفند صحت اهلیت افرادی که اطلاعات آن‌ها در فهرست بلند درج شده است را از منظر مطابقت با مفاد ماده پنج دستورالعمل، از طریق بررسی محلی، به صورت ضمنی و اخذ نظر دهیار یا مسئول خانه بهداشت یا بهورز روستا یا یکی از معتمدین روستا تأیید نمایند.

تبصره ۱۰: ظرفیت فهرست کوتاه برای هر دهستان، محدود به تعداد سهمیه تخصیصی اجرای طرح اشتغال برای آن دهستان است. بنابراین به منظور رعایت عدالت و با توجه به محدودیت منابع، تأیید شرایط کولبران (موضوع ماده ۵) شرط کافی تلقی شده و در کنار آن، لازم است در فرآیند انتخاب نهایی و اولویت‌بندی آنان، به معیارهایی مانند میزان توانمندی افراد در اجرای طرح‌های اشتغال بنیادبرکت، ظرفیت‌های محیطی و نیز سابقه کم افراد در کولبری توجه شود. در انتخاب افراد کسب اطمینان نسبی از عدم اقدام آنان به کولبری پس از اجرای طرح اشتغال، ضروری است.

تبصره ۱۱: مجریان موظفند در تنظیم فهرست کوتاه، ضریبی معادل با ۲۰ درصد را به عنوان ضریب احتمال انصراف کولبران از طی فرآیند اشتغال بر اساس ضوابط بنیادبرکت تعیین نموده و آن را در تنظیم فهرست کوتاه اعمال نمایند. این ضریب در سطح دهستان قابل اعمال است.

۷-۸) ثبت اسامی و سایر اطلاعات لازم در سامانه بر اساس فرآیند اعلامی از طرف بنیادبرکت و اخذ تأیید معاونت اجتماع‌محور متناسب با نتایج حاصل از اجرای هر مرحله. این اقدام، از ابتدای فرآیند و بر اساس ضوابط ثبت اطلاعات در سامانه به صورت مستمر انجام می‌پذیرد. معاونت اجتماع‌محور موظف است حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز از زمان ابلاغ این دستورالعمل، امکان ثبت اطلاعات کولبران در سامانه را فراهم آورد.

❖ ماده ۸) تعریف طرح‌های اشتغال برای متقاضیان (افراد شناسایی و تأیید شده)

۸-۱) تعیین طرح‌های اشتغال برای هر یک از کولبران منتخب به عنوان متقاضی ظرف ۲۰ روز.

در این راستا دو فعالیت به صورت موازی انجام می‌شود. مجریان و تسهیلگران از یک طرف با توجه به شناخت ظرفیت‌های محیطی، توانمندی‌های متقاضیان، میزان آمادگی هریک از آنان برای ورود به فضای کسب‌وکار (بر اساس مصاحبه و انجام ارزیابی سریع مطابق با پیوست شماره هشت، برگرفته از پیوست شماره ۱۰ آیین‌نامه سرمایه‌گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی) و بازار فروش باید عناوین و مشخصات طرح‌های اشتغال (کسب‌وکار) مناسب برای افراد منتخب (بر اساس فهرست کوتاه در اجرای بند هفت از ماده هفت) تعیین نمایند و از طرف دیگر موظفند با توجه به شناسایی کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و خیرین (موضوع ماده نه) و نحوه اقدام آنان در تکمیل فرآیند و یا زنجیره تأمین و ارزش تولید، عنوان و مشخصات طرح اشتغال را در تناسب با توانمندی‌های افراد منتخب، مشخص نمایند.

تبصره ۱۲: در تعیین طرح‌های اشتغال، تا حد امکان باید طرح‌هایی شناسایی و تعریف شوند که میزان درآمد ماهانه حاصل از اجرای هریک از آن طرح‌ها، رقمی حداقل برابر با دستمزد ماهیانه مصوب شورای عالی کار باشد.

۸-۲) مدیریت اجرای طرح‌های اشتغال تعیین و تأیید شده بر اساس فرآیند مذکور در آیین‌نامه سرمایه‌گذاری حمایتی اشتغال برکت (سحاب).

مجموعه فعالیت‌های انجام شده در ماده هفت و بند یک از ماده هشت، جایگزین فعالیت‌های ذیل بندهای یک تا شش ماده ۱۰ آیین‌نامه سرمایه‌گذاری حمایتی اشتغال برکت (سحاب) ناظر بر مراحل اصلی و فعالیت‌های زیر مجموعه آن‌ها می‌شود و فعالیت‌های تکمیلی، مشتمل بر نهایی‌سازی و تدقیق طرح‌های اشتغال و تکمیل مستندات، پیگیری اخذ تسهیلات و اخذ مجوزها، تسهیل فرآیند آموزش و مدیریت اجرای آن، همکاری با متقاضیان برای نظارت بر استقرار طرح‌های اشتغال (کسب‌وکارها) و فرآیند تأمین منابع و

مواد اولیه، عملیات تولید محصولات و ارائه خدمات و فروش آن‌ها، پیگیری امور مربوط به انعقاد تفاهم‌نامه در خصوص طرح‌هایی که ذیل فعالیت پشتیبان انجام می‌شود، نظارت بر باز پرداخت تسهیلات دریافتی، نظارت بر پایداری مشاغل ایجاد شده و تسهیل توسعه آن‌ها و سایر موارد، مطابق با ضوابط بنیاد برکت و الزامات قانونی استقرار کسب‌وکارها بر اساس آیین‌نامه مذکور انجام می‌شود.

❖ ماده ۹) شناسایی، جذب و انعقاد قرارداد با کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و خیرین به منظور حمایت از طرح‌های اشتغال تعریف شده و ایجاد زمینه تکمیل زنجیره تأمین و ارزش آن طرح‌ها

۹-۱) برگزاری جلسات هماهنگی با مقامات و مدیران ملی، استانی و شهرستانی توسط معاونت اجتماع‌محور به منظور تسهیل اجرای دستورالعمل، تبیین انتظارات، کسب شناخت نسبت به ظرفیت‌های استان و نیز فراهم آوردن زمینه فعالیت معاونت تأمین نهاده‌ها و مشارکت اقتصادی بنیاد برکت در شناسایی کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و خیرین علاقمند به فعالیت در استان‌های هدف به موازات اجرای بندهای مواد هفت و هشت.

۹-۲) شناسایی و جذب کارآفرینان، خیرین و سرمایه‌گذاران ملی یا بین‌المللی توسط معاونت تأمین نهاده‌ها و مشارکت اقتصادی بنیاد برکت به منظور ایجاد و یا توسعه فعالیت‌های اقتصادی در مناطق هدف با تأکید بر کسب‌وکارهای کوچک، تکمیل فرآیندهای تولیدی از طریق برون‌سپاری بخشی از فرآیند به افراد منتخب به صورتی که آنان در محل سکونت خود اقدام به انجام تعهدات نمایند و یا بهره‌گیری از توان پشتیبانی کارآفرینان و سرمایه‌گذاران در تأمین بخشی از فرآیند اشتغال متقاضیان، ناظر بر مراحل تأمین، تولید و یا فروش محصولات و خدمات؛ به موازات اجرای بندهای مواد هفت و هشت.

در اجرای این بند معاونت تأمین نهاده‌ها و مشارکت اقتصادی بنیاد برکت موظف است ضمن هماهنگی با معاونت اجتماع‌محور، نسبت به معرفی طرح‌های کسب‌وکار، اقدام نماید و در اجرای این مرحله، مجریان و تسهیلگران موظف به همکاری در معرفی ظرفیت‌ها و مزیت‌های استان می‌باشند. لازم به ذکر است جذب

کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و خیرین بومی هر یک از استان‌های منتخب در اولویت قرار دارد. نمونه‌هایی از ظرفیت‌های کارآفرینان و سرمایه‌گذاران تحت عنوان فعالیت‌های حمایتی (پشتیبان) و یا تکمیل‌کننده زنجیره‌های تأمین و ارزش در حوزه‌های:

- ◆ تأمین نهاده‌ها و یا تجهیزات تولید و یا مکانیزه نمودن فرآیندهای تولید
- ◆ آموزش و یا استاندارد سازی فرآیندها و محصولات تولیدی یا خدماتی
- ◆ ایجاد زمینه فروش، ایجاد بازار و یا بازاریابی و توسعه فروش
- ◆ پرورش طیور، آبزیان، دام (سنگین/سبک)
- ◆ توسعه فعالیت‌های کشاورزی و باغی و یا فرآوری آن محصولات
- ◆ تولید و فروش صنایع دستی
- ◆ تولید و فروش فرش، گلیم و سجاده و فرش
- ◆ توسعه فعالیت نخ‌ریسی در تکمیل زنجیره تأمین و ارزش تولید نخ
- ◆ استانداردسازی، متناسب‌سازی و توسعه گلخانه‌ها

۳-۹) برگزاری جلسات موضوعی و تعیین انتظارات قانونی از دستگاه‌های اجرایی، توسط معاونت اجتماع‌محور و با همکاری معاونت تأمین نهاده‌ها و مشارکت اقتصادی بنیادبرکت به منظور انجام هماهنگی‌های لازم برای فعالیت کارآفرینان و سرمایه‌گذاران حسب موضوع.

۴-۹) انعقاد قرارداد یا تفاهم‌نامه با کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و خیرینی که بتوانند امکان اشتغال اعضای جامعه هدف این دستورالعمل را تأمین نمایند توسط معاونت تأمین نهاده‌ها و مشارکت اقتصادی بنیادبرکت ظرف مدت ۴۰ روز به موازات اجرای بند یک از ماده هشت. در این خصوص استفاده از ظرفیت‌های ضوابط بنیاد برکت در رابطه با انعقاد قرارداد با پشتیبانان و نیز انعقاد قرارداد مشارکت مدنی، مبنای عمل خواهد بود. در شناسایی کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و خیرین، توجه به

مشاغلی که متناسب با شرایط کولبران باشد الزامی است. تحقق این امر، نیازمند همکاری متقابل و مستمر هر دو معاونت با یکدیگر است.

◆ ماده ۱۰) جلب مشارکت مقامات استانی، شهرستانی، شناسایی کارآفرینان و سایر افراد مؤثر در پیش‌برد اجرای دستورالعمل و تحقق اهداف اشتغال

۱-۱۰) معاونت اجتماع‌محور موظف است به منظور تسهیل اهداف اشتغال، ضمن برگزاری جلسات و انجام هماهنگی با مقامات استانی و یا شهرستانی، نسبت به شناسایی و ایجاد زمینه بهره‌مندی از ظرفیت‌های دستگاه‌های اجرایی اقدام نماید و در این رابطه باید ضمن انجام مجموعه هماهنگی‌های لازم، مستندات و محتواهای مورد نیاز اجرای این بند را فراهم نماید.

۲-۱۰) معاونت تأمین نهاده‌ها و مشارکت اقتصادی بنیاد برکت با همکاری مجریان و تسهیلگران موظف به شناسایی کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و خیرینی هستند که بتوانند متناسب با ظرفیت محیطی مناطق هدف و نیز توانمندی‌ها و شرایط کولبران منتخب به عنوان متقاضیان اشتغال، زمینه استقرار طرح‌های اشتغال را فراهم آورند.

۳-۱۰) مجریان موظف به شناسایی ظرفیت‌های استان و شهرستان‌ها، احصاء محدودیت‌هایی که مغایرت قانونی نداشته و با انجام هماهنگی مرتفع می‌شوند، پیگیری تفاهم‌نامه‌ها و هماهنگی‌های صورت گرفته در سطح استان و شهرستان‌ها و همکاری به منظور تسهیل انعقاد و اجرای قرارداد و تفاهم‌نامه با کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و خیرین، بوده و در این خصوص باید تحت نظارت معاونت اجتماع‌محور رأساً اقدام نمایند.

❖ ماده ۱۱) اصلاحات و استثنائات مورد اعمال در اجرای آیین نامه‌ها و ضوابط بنیادبرکت ذیل فعالیت‌های اشتغالی، در ارتباط با اجرای این دستورالعمل

- ◆ حذف محدودیت جمعیت خانوار در روستاهای منتخب
- ◆ افزایش ۲۰ درصد سقف تسهیلات اشتغال (رقم پیش‌بینی شده برای هر سال) برای هر طرح
- ◆ افزایش ۲۰ درصد حق الزحمه مجریان و تسهیلتگران در ازای اجرا و پایدار نمودن طرح‌های اشتغال در مناطق هدف، بنا بر تشخیص معاونت اجتماع محور.
- معاونت اجتماع محور می‌تواند با توجه به ماهیت طرح‌های اشتغال و فرآیند طی شده برای استقرار و پایداری طرح‌های اشتغال، موقعیت جغرافیایی و پراکندگی روستاهای منتخب، میزان و کیفیت فعالیت‌های تسهیلتگری، کیفیت عملکرد و نحوه رعایت استانداردها و نظایر آن، تا سقف ۲۰ درصد، حق الزحمه مجریان و تسهیلتگران را در چارچوب اجرای این دستورالعمل، افزایش دهد.
- ◆ حسب ضرورت و با توجه به فرآیند مذکور در این دستورالعمل، معاونت اجتماع محور می‌تواند نسبت به سهمیه فعالیت تسهیلتگران در اجرای طرح‌های اشتغال در مناطق هدف تجدید نظر و ضمن کم کردن آن سهمیه، در خصوص جذب تسهیلتگر جدید نیز اقدام نماید. پیشنهاد میزان کاهش سهمیه هر تسهیلتگر و تعداد تسهیلتگر مورد نیاز باید به تأیید کمیته تحقیق و توسعه برسد.

❖ ماده ۱۲- حفظ اطلاعات

۱۲-۱) با نظر به ضرورت رعایت عدالت و با توجه به محدودیت منابع و هم‌چنین با هدف اجرای صحیح دستورالعمل و تخصیص منابع، اقداماتی نظیر هرگونه آشکارسازی فرآیند، اعلام عمومی و یا رسانه‌ای نمودن توسط مجریان و یا تسهیلتگران ممنوع است. هرگونه اطلاع‌رسانی در این زمینه باید با هماهنگی و تأیید معاونت اجتماع محور انجام پذیرد.

۱۲-۲) اطلاعات کسب شده ناظر بر احراز شرایط کولبران و انتخاب آن‌ها محرمانه تلقی شده و مجریان و تسهیلتگران مسئولیت حفظ و عدم نشر آن را برعهده دارند.

❖ ماده ۱۳) مسئولیت‌ها

۱۳-۱) معاونت اجتماع محور، مسئول اصلی اجرای این دستورالعمل بوده و معاون توسعه اشتغال اجتماع محور موظف است رأساً اجرای مفاد این دستورالعمل را دنبال نماید.

۱۳-۲) معاونت تأمین نهاده‌ها و مشارکت اقتصادی بنیادبرکت موظف به شناسایی و جذب همکاری کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و خیرین برای فعالیت در استان‌ها و شهرستان‌های هدف و پشتیبانی از طرح‌های اشتغال و درآمدزایی برای متقاضیان (افراد منتخب واجد شرایط) است.

شناسایی اقدامی فعالانه است و معاونت مذکور ملزم به بررسی مسیرهای مختلف، شناسایی و متقاعد کردن و جذب کارآفرینان، و سرمایه‌گذاران و خیرین برای اقدام در چارچوب این دستورالعمل می‌باشد.

۱۳-۳) مسئولیت مجریان و تسهیلتگران علاوه بر موارد مذکور در این دستورالعمل و اقدام براساس برنامه عملیاتی ابلاغی (پیوست شماره دو)، مطابق با آیین نامه‌های مربوط به طرح‌های اشتغال بنیاد برکت است.

❖ ماده ۱۴) نظارت

۱۴-۱) معاونت اجتماع محور موظف است هر دو ماه یک بار، گزارش اقدامات انجام شده و دستاوردهای حاصله را به هیأت‌مدیره ارائه نماید.

۱۴-۲) به منظور کسب اطمینان از تحقق اهداف، استقرار پایدار کسب و کارهای ایجاد شده و فراهم آمدن شرایطی که اعضای جامعه هدف اقدام به کولبری نمایند، معاونت اجتماع محور موظف است تا سی ماه از زمان استقرار طرح‌های اشتغال، به نظارت خود ادامه داده و هر شش ماه یکبار، وضعیت اجرای دستورالعمل و میزان تحقق اهداف آن را به هیأت‌مدیره، گزارش نماید.

❖ ماده ۱۵) مستندسازی

معاونت اجتماع محور موظف است مجموعه اقداماتی که در راستای اجرای این دستورالعمل انجام می شود را از ابتدای فرآیند برنامه ریزی برای اجرا تا زمان حصول نتایج، به صورت کامل مشتمل بر فعالیتها و دستاوردهای مرحله ای هر فعالیت و نیز چالشها و شیوه های مواجه و حل آن چالشها را به صورت مستمر تنظیم و به صورت الکترونیکی نگهداری نماید.

❖ ماده ۱۶- پیوستها

نام کاربرگ	کد کاربرگ	محل نگهداری	میزان نگهداری
پیوست شماره ۱- برنامه عملیاتی اجرای دستورالعمل تا قبل از مرحله تعریف و تأیید طرحهای اشتغال			
پیوست شماره ۲- جدول توزیع سهمیه اشتغال پیش بینی شده			
پیوست شماره ۳- کاربرگ توزیع جغرافیایی طرحهای اشتغال برای سال ...			
پیوست شماره ۴- تصویری از شهرستان ... بررسی اولیه (پیوست شماره ۱- آیین نامه سرمایه گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی- آسمان)			
پیوست شماره ۵- شناسنامه منطقه هدف-روستا (پیوست شماره ۳- آیین نامه سرمایه گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی- آسمان)			
پیوست شماره ۶- معرفی ظرفیت های توسعه یا ایجاد کسب و کار در منطقه هدف- روستا (پیوست شماره ۵- آیین نامه سرمایه گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی- آسمان)			
پیوست شماره ۷- کاربرگ انتخاب متقاضیان طرحهای اشتغالزایی بنیادبرکت (پیوست تکمیل شده شماره ۶- آیین نامه سرمایه گذاری حمایتی اشتغال برکت- سحاب)			
پیوست شماره ۸- ارزیابی سریع آمادگی فرد متقاضی برای توسعه و یا ورود به یک کسب و کار (پیوست شماره ۱۰- آیین نامه سرمایه گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی- آسمان)			

❖ ماده ۱۷) بازنگری و تغییر

هرگونه اصلاح و تغییر در این دستورالعمل، با توجه به تأیید کمیته تحقیق و توسعه و تنفیذ هیأت مدیره انجام می شود.

❖ ماده ۱۸) تأیید و تصویب

این دستورالعمل به پیشنهاد کمیته تحقیق و توسعه با ۱۸ ماده و ۱۲ تبصره در تاریخ ۱۳۹۹/۰۲/۲۱ در جلسه شماره ۳۷۹ به تصویب هیأت مدیره بنیادبرکت رسیده و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجرا است.

پیوست شماره ۱

برنامه عملیاتی اجرای دستورالعمل تا قبل از مرحله تعریف و تأیید طرح‌های اشتغال

ردیف	فعالیت اصلی	مرجع فعالیت	بازه زمانی	مسئولین	توضیحات
۱	تعیین شهرستان‌های هدف و هدف‌گذاری کمی ایجاد اشتغال در مناطق تعیین شده	ماده ۶	نیمه اول بهمن ماه هر سال	معاونت اجتماع‌محور	
۲	متناسب‌سازی سامانه با الزامات و نیازهای اطلاعاتی دستورالعمل	بند ۸ از ماده ۷	طی ۱۰ روز از تاریخ ابلاغ دستورالعمل	معاونت اجتماع‌محور	یک مرتبه و در صورت نیاز بنا به عملکرد، در سال‌های اجرا
۳	تعیین مجریان و تسهیلگران برای مناطق هدف به عنوان مسئولین اجرای طرح در آن مناطق، برگزاری جلسات توجیهی برای مجریان و تسهیلگران مناطق هدف و ابلاغ برنامه عملیاتی	بند ۱ از ماده ۷	طی ۷ روز از تاریخ ابلاغ دستورالعمل (برای سال اول) و طی ۷ روز از زمان تصویب برنامه سالانه	معاونت اجتماع‌محور	هدف از برگزاری این جلسات، تبیین دقیق و شرح مواد دستورالعمل، توصیف فرآیند، تبیین مسولیت‌ها و انتظارات است.
۴	برگزاری جلسات توجیهی و کسب آشنایی اولیه با موضوع و هدف دستورالعمل توسط مجریان برای تسهیلگر	بند ۱ از ماده ۷	طی ۷ روز از تاریخ ابلاغ دستورالعمل (برای سال اول) و طی ۷ روز از زمان تصویب برنامه سالانه	مجریان	
۵	توزیع جغرافیایی تعریف طرح‌های اشتغال در سطح دهستان و تکمیل کاربرگ مربوط	بند ۲ از ماده ۷	طی ۷ روز از زمان دریافت ابلاغ برنامه عملیاتی (اجرای بند ۱ ماده ۷)	مجریان	
۶	تأیید هدف‌گذاری کمی ایجاد اشتغال در سطح دهستان	بند ۲ از ماده ۷	طی ۳ روز از تاریخ دریافت پیشنهاد مجریان	معاونت اجتماع‌محور	

بخش سوم

پیوست‌ها

ردیف	فعالیت اصلی	مرجع فعلیت	بازه زمانی	مسئول	توضیحات
۷	کسب شناخت نسبت به محیط و پیشنهاد روستاهای هدف از طریق تکمیل کاربرگ‌های مربوط و ارائه به معاونت	بند ۳ از ماده ۷	طی ۱۵ روز از تاریخ پایان جلسات توجیهی	مجریان	این فعالیت توسط تسهیلگران و تحت مدیریت مجریان انجام می شود و مجریان مسئول صحت اطلاعات می باشند.
۸	بررسی کاربرگ‌های شناخت محیط و پیشنهاد روستاهای هدف و تأیید	بند ۳ از ماده ۷	طی ۵ روز از تاریخ دریافت از مجریان	معاونت اجتماع محور	اصلاح و بازخورد و اخذ تأیید طی ۲۰ روز از تاریخ پایان جلسات توجیهی انجام می شود.
۹	تکمیل شناسنامه روستاهای هدف و معرفی ظرفیت‌های کسب و کار در هر روستا	بند ۴ از ماده ۷	طی ۲۰ روز از تاریخ اخذ تأیید فهرست روستاهای هدف	مجریان	این فعالیت توسط تسهیلگران و تحت مدیریت مجریان انجام می شود و مجریان مسئول صحت اطلاعات می باشند.
۱۰	حضور در مناطق هدف (روستاها) و شناسایی کولبران از طریق تکمیل کاربرگ‌های انتخاب متقاضیان طرح‌های اشتغالزایی بنیاد برکت و تهیه فهرست بلند مشتمل بر اطلاعات کولبران شناسایی شده	بند ۵ از ماده ۷	طی ۲۰ روز از تاریخ اخذ تأیید فهرست روستاهای هدف	مجریان	این فعالیت توسط تسهیلگران و تحت مدیریت مجریان انجام می شود و مجریان مسئول صحت اطلاعات می باشند.
۱۱	تهیه فهرست کوتاه مشتمل بر اطلاعات کولبران دارای شرایط و اولویت بندی آنان در ظرف سهمیه تعیین شده برای هر دهستان	بند ۶ از ماده ۷	طی ۲۰ روز از تاریخ پایان تنظیم فهرست بلند	مجریان	این فعالیت به موازات فعالیت بند ۴ ماده ۷ انجام می شود.

ردیف	فعالیت اصلی	مرجع فعلیت	بازه زمانی	مسئول	توضیحات
۱۲	تعیین طرح‌های اشتغال برای هریک از کولبران منتخب به عنوان متقاضی و اخذ تأیید بنا بر ضوابط	بند ۱ از ماده ۸	۲۰ روز پس از اخذ تأیید فهرست کوتاه	مجریان	این فعالیت توسط تسهیلگران و با مدیریت مجریان انجام می شود.
۱۳	مدیریت اجرای طرح‌های اشتغال منتخب و تأیید شده	بند ۲ از ماده ۸		مجریان	این فعالیت توسط تسهیلگران و با مدیریت مجریان انجام می شود.
۱۴	برگزاری جلسات هماهنگی با مقامات و مدیران ملی، استانی، شهرستانی	بند ۱ از ماده ۹	از زمان برنامه ریزی و تعیین مجریان و تسهیلگران به صورت مستمر	معاونت اجتماع محور	این اقدام به منظور تسهیل اجرای دستورالعمل، تبیین انتظارات، کسب شناخت نسبت به ظرفیت‌های استان و نیز فراهم آوردن زمینه فعالیت فعالیت و مشارکت اقتصادی انجام می شود.
۱۵	شناسایی و جذب کارآفرینان و سرمایه‌گذاران برای فعالیت در استان‌های هدف در ارتباط ایجاد ظرفیت اشتغال برای اعضای منتخب جامعه هدف و یا پشتیبانی از طرح‌های اشتغال آنان	بند ۲ از ماده ۹	از زمان برنامه ریزی و تعیین مجریان و تسهیلگران به صورت مستمر	معاونت تأمین نهاده‌ها و مشارکت اقتصادی بنیاد	هر دو معاونت باید با همکاری یکدیگر، اقدام به استقرار طرح‌های اشتغال برای اعضای منتخب جوامع هدف نمایند.
۱۶	برگزاری جلسات موضوعی با دستگاه‌های اجرایی	بند ۳ از ماده ۹	حسب موضوع و بر اساس طرح‌های تعریف شده	معاونت تأمین نهاده‌ها و مشارکت اقتصادی بنیاد	

ردیف	فعالیت اصلی	مرجع فعلیت	بازه زمانی	مسئول	توضیحات
۱۷	انعقاد قرارداد و تفاهم نامه با کارآفرینان، سرمایه گذاران و خیرین جذب شده	بند ۴ از ماده ۹	حداکثر ۴۰ روز از زمان آغاز مرحله تعیین طرح های اشتغال (موضوع بند ۱ از ماده ۸)	معاونت تأمین نهاده ها و مشارکت اقتصادی بنیادبرکت	این اقدام با همکاری مستقیم معاونت اجتماع محور انجام می شود.
۱۸	ثبت اسامی و سایر اطلاعات لازم در سامانه	بند ۷ از ماده ۸	بر اساس ضوابط	مجریان و معاونت اجتماع محور	این اقدام به صورت مستمر از ابتدای ابلاغ برنامه عملیاتی انجام و متناسب با مراحل پیشرفت فعالیت ها، انجام می شود. تسهیلگران از همان ابتدای شروع فرآیند موظف به ثبت اطلاعات و در صورت نیاز، اعمال تغییرات هستند

پیوست شماره ۲

جدول توزیع سهمیه اشتغال پیش بینی شده

سال	استان	کردستان						
۱۳۹۹	شهرستان	بله	دیواندره	سرو آباد	سقز	سنندج	کامیاران	مریوان
	سهمیه اجرای طرح اشتغال برای کولبران	۲۵۰	۱۰۰	۴۰۰	۲۶۰	۲۶۰	۱۸۰	۳۵۰
	جمع کل	۱۸۰۰						
سال	استان	کرمانشاه						
۱۳۹۹	شهرستان	پاوه	ثلاث باباجانی	جوانرود	روانسر			
	سهمیه اجرای طرح اشتغال برای کولبران	۳۵۰	۳۵۰	۱۵۰	۱۵۰			
	جمع کل	۱۰۰۰						
سال	استان	آذربایجان غربی						
۱۳۹۹	شهرستان	پیرلشهر	سردشت					
	سهمیه اجرای طرح اشتغال برای کولبران	۳۵۰	۳۵۰					
	جمع کل	۷۰۰						

پیوست شماره ۳

کاربرگ توزیع جغرافیایی طرح‌های اشتغال برای سال

استان ...					ردیف
سهمیه اشتغال شهرستان برای کولبران		تعداد خانوار	جمعیت شهرستان	شهرستان	۱
روستا	توزیع سهمیه تخصیصی اشتغال	تعداد خانوار	جمعیت دهستان	دهستان	
نام تمامی روستاها ذکر شود.					
روستا	توزیع سهمیه تخصیصی اشتغال	تعداد خانوار	جمعیت دهستان	دهستان	
نام تمامی روستاها ذکر شود.					
سهمیه اشتغال شهرستان برای کولبران		تعداد خانوار	جمعیت شهرستان	شهرستان	۲
روستا	توزیع سهمیه تخصیصی اشتغال	تعداد خانوار	جمعیت دهستان	دهستان	
نام تمامی روستاها ذکر شود.					
روستا	توزیع سهمیه تخصیصی اشتغال	تعداد خانوار	جمعیت دهستان	دهستان	
نام تمامی روستاها ذکر شود.					

استان ...				ردیف
سهمیه اشتغال شهرستان برای کولبران		تعداد خانوار	جمعیت شهرستان
روستا	توزیع سهمیه تخصیصی اشتغال	تعداد خانوار	جمعیت دهستان	
نام تمامی روستاها ذکر شود.				
روستا	توزیع سهمیه تخصیصی اشتغال	تعداد خانوار	جمعیت دهستان	
نام تمامی روستاها ذکر شود.				

پیوست شماره ۴

تصویری از شهرستان بررسی اولیه

(پیوست شماره ۱ آیین‌نامه سرمایه‌گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی - آسمان)

الصاق تصویری از شهرستان (با تأکید بر محصولات)	الصاق تصویری از شهرستان (با تأکید بر شیوه‌های اصلی امرار معاش)
الصاق نقشه شهرستان (تصویر کلی)	
الصاق تصویری از شهرستان (با تأکید بر معماری و بافت محیطی شهرستان)	الصاق تصویری از شهرستان (با تأکید بر قومیت‌ها و رسوم)

هدف اصلی از تکمیل کاربرگ حاضر، کسب شناخت از جامعه محلی (منطقه هدف) در سطح شهرستان است تا میان توانمندی‌ها و ظرفیت‌های جامعه و بازارهای محلی پیوند ایجاد شود و زمینه تقویت چرخه عرضه و تقاضا در سطح حداقل شهرستان فراهم آید.

شهرستان

مختصات شهرستان بر اساس موقعیت جغرافیایی و آخرین تقسیمات کشوری

نظیر بیان اطلاعات کلی در مورد استان، موقعیت جغرافیایی، وضعیت آب‌وهوایی، زیست‌محیطی و ... استان و شهرستان، جایگاه شهرستان در استان از نظر مساحت و جمعیت، تعداد روستاها، وضعیت سکونت روستاها، وضعیت مهاجرت، حاشیه نشینی و ...

بخش‌ها، شهرها و دهستان‌های تابعه شهرستان ...، استان ...

بر اساس آخرین تقسیمات کشوری تا پایان سال

بخش	مرکز بخش	تاریخ تأسیس	شهر	تاریخ تأسیس	دهستان	مرکز دهستان	تاریخ تأسیس

منبع

نقشه شهرستان با توجه به تقسیمات کشوری

منبع

وضع طبیعی شهرستان بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن و آخرین تقسیمات

کشوری - سال

شهرستان	تعداد			
	آبادی دشتی	آبادی جنگلی واقع در دشت	آبادی جنگلی واقع در کوهستان یا تپه	آبادی کوهستانی، دره‌ای یا تپه ای
شهرستان				سایر
بخش ...				
....				
....				
....				
بخش ...				
....				
....				
....				
....				
....				

منبع

ترکیب جمعیت شهرستان - سال

جمعیت کل	تعداد		
	مرد	زن	خانوار
جمعیت کل			
نقاط شهری			
نقاط روستایی			
غیر ساکن			

توضیح: بیان ترکیب جمعیت بر اساس اقوام و در صورت لزوم مذهب

منبع

جمعیت شاغل و گروه‌های عمده فعالیت، سرشماری - سال

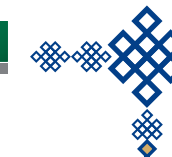
جمع شاغلان	کشاورزی، جنگل داری و ماهی گیری	استخراج معدن	تولید صنعتی (ساخت)	کشت و صنعت
	تأمین برق، گاز، بخار و تهویه هوا	ساختن	آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیتهای تصفیه	عمده‌فروشی و خرده‌فروشی؛ تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت
	حمل و نقل و انبارداری	فعالیت‌های خدماتی مربوط به تأمین جا و غذا	اطلاعات و ارتباطات	فعالیت‌های مالی و بیمه
	فعالیت‌های املاک و مستغلات	فعالیت‌های حرفه‌ای، علمی و فنی	فعالیت‌های اداری و خدمات پشتیبانی	اداره امور عمومی و دفاع؛ تأمین اجتماعی اجباری
	آموزش	فعالیت‌های مربوط به سلامت انسان و مددکاری اجتماعی	هنر، سرگرمی و تفریح	سایر فعالیت‌های خدماتی
	فعالیت‌های خانوارها به عنوان کارفرما، فعالیت‌های تفکیک‌ناپذیر تولید کالاها و خدمات توسط خانوارهای معمولی برای خود مصرفی		فعالیت‌های نامشخص	

منبع

آمار سطح زیر کشت، تولید و عملکرد محصولات دائمی شهرستان - سال

نوع کشت	سطح زیر کشت باغات با احتساب درختان پراکنده (هکتار)			میزان تولید (تن)
	غیر بارور	بارور	جمع	
کل				
محصولات آبی				
محصولات دیم				

منبع

برآورد سطح زیر کشت، تولید و عملکرد محصولات زراعی شهرستان - سال زراعی-.....

شرح	آبی	دیم	جمع کل
سطح زیر کشت (هکتار)			
میزان تولید (تن)			

منبع

تعداد انواع دام- سال

دام	گوسفند و بره	بز و بزغاله	شتر	...	گاو و گوساله		
					اصیل	دورگه	بومی
تعداد (رأس، نفر)							

منبع

تعداد کارگاه‌ها و استخرهای پرورش ماهی در شهرستان و مقدار تولید ماهی- سال

تعداد کارگاه	استخر		تولید (تن)
	تعداد	مساحت (متر مربع)	

منبع

مشخصات عمومی شرکت‌های تعاونی کشاورزی فعال تحت پوشش اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی- سال

تعداد	اعضاء	شاغلان	سرمایه (هزار ریال)

منبع

مشخصات عمومی شرکت‌های تعاونی کشاورزی فعال تحت پوشش اداره کل تعاونی روستایی- سال

تعداد	اعضاء	شاغلان	سرمایه (میلیون ریال)

منبع

مشخصات عمومی شرکت‌های تعاونی معدنی- سال

تعداد	اعضاء	شاغلان	سرمایه (میلیون ریال)

منبع

مشخصات عمومی شرکت‌های تعاونی خدماتی فعال- سال

تعداد	اعضاء	شاغلان	سرمایه (میلیون ریال)

منبع

مشخصات عمومی شرکت‌های تعاونی (روستایی)- سال

تعداد	اعضاء	شاغلان	سرمایه (میلیون ریال)

منبع

مشخصات عمومی اتحادیه‌های تعاونی روستایی - سال

تعداد	شرکت‌های تعاونی عضو	سرمایه (میلیون ریال)	ذخیره قانونی (میلیون ریال)

منبع:

تعداد اقامتگاه‌های شهرستان - سال

هتل	مهمان پذیر	هتل آپارتمان	مجتمع اقامتی	پاتسیون

منبع:

برداشت اولیه از مزیت‌های نسبی شهرستان

- ◆
- ◆
- ◆
- ◆
- ◆

پیوست شماره ۵

شناسنامه منطقه هدف (روستا)

(پیوست شماره ۳ آیین‌نامه سرمایه‌گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی - آسمان)

مشخصات جغرافیایی - تاریخی، زیست محیطی منطقه هدف (روستا)										
نام منطقه هدف:					نام قدیم:					
نام بخش:					نام دهستان:					
نام شهرستان:					نام استان:					
موقعیت جغرافیایی در شهرستان:					موقعیت جغرافیایی در استان:					
نوع اقلیم منطقه:					فاصله تا مرکز بخش / فاصله تا مرکز شهرستان:					
سابقه تاریخی:					بناها و اماکن تاریخی:					
روندهای مثبت، بحران‌ها و اتفاقات طبیعی مانند رونق محصولات، خشک‌سالی، زلزله، احداث سد:										
مشخصات اقتصادی - اجتماعی منطقه هدف (روستا)										
جمعیت کل طی ۱۰ سال گذشته										سال
تعداد خانوار:					تعداد کودکان زیر ۱۰ سال:					
جمعیت زنان:					جمعیت مردان:					
تعداد زنان سرپرست خانوار:					میانگین سنی (تقریب):					
سطح سواد (تقریب کلی):					نرخ آسیب‌های اجتماعی مانند اعتیاد:					
نرخ اشتغال:					نرخ بیکاری:					
وضعیت برق:					وضعیت آب و نحوه تأمین:					
وضعیت سوخت و نوع سوخت مصرفی:					نزدیک‌ترین بانک/ بانک‌ها و نحوه دسترسی:					
وضعیت طرح هادی و اجرای آن:										

فعالیت‌های غالب اقتصادی (درآمدزا) امسال و طی ۵ سال گذشته:
فعالیت غالب اقتصادی (درآمدزا) در گذشته (با ذکر حدودی سال):
صنایع موجود در منطقه هدف:
معادن موجود در منطقه هدف:
وضعیت کشاورزی:
وضعیت دامپروری:
وضعیت پرورش طیور:
وضعیت پرورش آبزیان:
وضعیت زنبورداری / پرورش کرم و غیره:
صنایع دستی موجود (در صورت فعال بودن). چند درصد از جمعیت از این طریق امرار معاش می‌نمایند و آیا قابلیت توسعه دارد؟
صنایع دستی که در گذشته وجود داشته است:
مراکز مذهبی و زیارتی:
جاذبه‌ها و ظرفیت‌های گردشگری منطقه هدف (روستا):
ویژگی اجتماعی منطقه هدف (روستا) مانند میزان مشارکت، ماهیت نژادی و خویشاوندی، تجربه فعالیت‌های گروهی، نزاع‌ها و اختلاف عمده اجتماعی، رسم و رسوم خاص، باورهای خاص:

پیوست شماره ۶

معرفی ظرفیت‌های توسعه یا ایجاد کسب‌وکار در منطقه هدف (روستا) *

(پیوست شماره ۵ آیین‌نامه سرمایه‌گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی - آسمان)

ردیف	عنوان طرح	شرح موضوع به اختصار	تعداد			سایر توضیحات
			هزینه	زمان	مهارت‌های مورد نیاز و وضعیت آن	
					تجهیزات فیزیکی و زیرساختی و وضعیت آن	

* نظیر تعیین ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری قابل پیشنهاد با محوریت مشاغل مغفول مانده قدیمی، سوابق فعالیتی و اشتغال گذشته، صنایع تبدیلی کارگاهی، صنایع دستی، خدمات گردشگری، معادن و همچنین با محوریت فعالیت‌های خانگی

* اطلاعات این کاربرگ، مبنایی برای شناسایی کارآفرینان و تعیین نحوه پشتیبانی آنان به شمار می‌آید.

پیوست شماره ۷

کاربرگ انتخاب متقاضیان طرح‌های اشتغالزایی بنیاد برکت

(پیوست تکمیل شده شماره ۶ آیین‌نامه سرمایه‌گذاری حمایتی اشتغال برکت-سحاب)

استان شهرستان بخش شهر دهستان
روستا

الف- مشخصات فردی

نام	نام خانوادگی	نام پدر
شماره ملی	تاریخ تولد	شماره شناسنامه
وضعیت تأهل	جنسیت	شماره تلفن همراه
کد تلفن شهرستان	شماره تلفن ثابت	شماره تلفن ضروری
آدرس محل سکونت		

ب- اطلاعات خانوادگی و درآمدی

آیا سرپرست خانوار هستید؟ خیر ☐ بله ☐
در صورت سرپرست خانوار بودن متقاضی
تعداد افراد تحت تکفل فرد نفر
تعداد افراد تحت تکفل بیکار (بالای ۱۸ سال) نفر
میزان خالص درآمد کل خانوار در ماه (بعد از کسر بدهی و اقساط بانکی)
در صورتی که فاقد درآمد ماهانه مشخص هستید، امرار معاش از چه طریق انجام می‌شود: محل تأمین و میزان را به تفکیک ذکر کنید.
آیا تحت پوشش سازمان‌های حمایتی قرار دارید؟ خیر ☐ بله ☐ کدام یک از سازمان‌های زیر؟
کمیتة امداد امام خمینی (ره) ☐ بهزیستی ☐ سایر بنیادهای خیریه ☐

ج- اطلاعات تحصیلی، مهارتی و اعتباری

۱. آخرین مدرک تحصیلی، رشته و گرایش (مدرک پیوست شود)
 زبردپیلم یا پیش‌دانشگاهی پیش‌دانشگاهی دیپلم لیسانس فوق لیسانس و بالاتر
 عنوان رشته و گرایش:

۲. علت (مشکل) اصلی شما در عدم اشتغال و یا داشتن درآمد پایین
 نداشتن مهارت نداشتن ایده نداشتن منابع مالی سایر علت را ذکر نمایید:

۳. سابقه فعالیت شغلی
 دام‌پروری کشاورزی نداشتن مهارت خیاطی قالی‌بافی پارچه‌بافی
 صنایع دستی سایر موارد ذکر نماید:

۴. متقاضی فعالیت در چه شغلی هستید؟ چرا؟
 دام‌پروری کشاورزی نداشتن مهارت خیاطی قالی‌بافی پارچه‌بافی
 صنایع دستی سایر موارد نام ببرید. ذکر علت:

۵. دارای مهارت یا پروانه فعالیت دارای اعتبار برای شغل مورد تقاضا خیر بله
 ذکر نام مدرک

۶. برخورداری از امکانات لازم برای راه‌اندازی شغل
 زمین ساختمان تجهیزات بخشی از سرمایه میزان آورده از طرف متقاضی

۷. وام‌های جاری بانکی

۸. دارای چک برگشتی خیر بله
 در صورت داشتن چک برگشتی: شماره ملی ضامن شغل ضامن
 نام و نام‌خانوداگی ضامن اول شماره ملی ضامن شغل ضامن
 نام و نام‌خانوداگی ضامن دوم شماره ملی ضامن شغل ضامن

۹. دارای اقساط معوق خیر بله

در صورت داشتن اقساط معوق
نام و نام خانوادگی ضامن اول شماره ملی ضامن شغل ضامن
نام و نام خانوادگی ضامن دوم شماره ملی ضامن شغل ضامن

۱۰. آیا تا به حال سابقه کولبری داشته‌اید؟ خیر بلی ذکر سابقه : سال و حدود مرتبه

۱۱. در صورتی که هزینه‌های امرار معاش شما از طریق کولبری تأمین می‌شود؛ به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.
• اگر شغلی ثابت داشته باشید، با درآمدی کمتر از دریافتی از کولبری، حاضرید کولبری نکنید؟
• تا چه میزان درآمد ماهیانه داشته باشید، کولبری نمی‌کنید؟

۱۲. آیا به دلیل کولبری دچار نقص عضو شده‌اید؟ خیر بلی توضیح دهید.

نام و نام خانوادگی تسهیلگر

امضاء / تاریخ

نام و نام خانوادگی متقاضی

امضاء / تاریخ

نام و نام خانوادگی مجری (تأیید کننده)

امضاء / تاریخ

پیوست شماره ۸

ارزیابی سریع آمادگی فرد متقاضی برای توسعه و یا ورود به یک کسب و کار

(پیوست شماره ۱۰ آیین‌نامه سرمایه‌گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی - آسمان)

پرسش	پاسخ	
	بله	خیر
۱. آیا انگیزه و شوق کسب موفقیت به واسطه ورود به کسب و کار را دارم؟		
۲. آیا آمادگی کافی برای انجام یک کار طولانی مدت را دارم؟		
۳. آیا به اندازه کافی از سلامت جسمی و روحی برای تحمل استرس برخوردار هستم؟		
۴. آیا مهارت رهبری، اداره و برانگیختن دیگران را دارم؟		
۵. آیا مهارت اداره کردن و کار با دیگران را دارم؟		
۶. آیا تحمل مواجهه و رفع ریسک‌های مدیریتی را دارم؟		
۷. آیا توانایی و اراده یادگیری مهارت‌های جدید را دارم؟		
۸. آیا می‌توانم به‌جای احساسی برخورد کردن، به‌صورت منطقی تصمیم‌گیری نمایم؟		
۹. آیا مهارت شنیدن و گوش دادن به حرف دیگران را دارم؟		
۱۰. آیا توان ساعات طولانی و بیش‌تر از معمول کار کردن را دارم؟		
۱۱. آیا آمادگی لازم را دارم که در چند سال نخست، درآمدی کمتر از آن‌چه زحمت می‌کشم و هزینه می‌نمایم، کسب کنم؟		
۱۲. آیا به راحتی می‌توانم با همکاران، کارگران و مشتریان، ارتباط برقرار کنم؟		
۱۳. آیا اگر با شکست مواجه شوم، می‌توانم دوباره شروع کنم و یا مسیر دیگری را بدون احساس ناراحتی دنبال نمایم؟		

◆ این کاربرد توسط هر فرد به‌صورت خود اظهاری، تکمیل می‌شود و سپس تسهیلگر اقدام به بررسی و شرح موضوع برای فرد می‌نماید. نتیجه بررسی مبنایی است تا فرد متقاضی، نسبت به توانایی‌های رفتاری خود برای ورود به حوزه کسب و کار، شناختی کلی بدست آورد.

اهم منابع

- احمدرش، رشید (۱۳۹۷). دیالکتیک مرز و توسعه: تحلیل جامعه‌شناختی دشواری‌های توسعه پایدار در مناطق مرزی غرب کشور. توسعه محلی (روستایی-شهری). ۱۰ (۲)، ۱۸۳ - ۲۰۶.
- ذکی، یاشار، و پاشالو، احمد (۱۳۹۳). بررسی کارکرد بازارچه‌های مرزی آذربایجان غربی با تأکید بر بازارچه مرزی سرو. همایش ملی مرزنشینی، توسعه پایدار و فرصت‌های سرمایه‌گذاری، پارس‌آباد مغان.
- حسین‌پور، جعفر، عبدالرحمانی، رضا، و جلیلی، حسن (۱۳۹۴). بررسی رابطه اشتغالزایی و توسعه اقتصادی مناطق مرزی با امنیت عمومی استان کردستان. پژوهشنامه مطالعات مرزی، ۳ (۳)، ۱ - ۲۶.
- صادقی، حجت‌اله، فال سلیمان، محمود، هاشمی، صدیقه، و فدایی، معصومه (۱۳۹۳). محدودیت‌ها و ظرفیت‌های توسعه پایدار در روستاهای مرزی شرق ایران، مورد: دهستان بندان در شهرستان نهبندان. فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، ۳ (۲)، ۱۲۵ - ۱۴۳.
- عبداللهی، افشین، محمد امین‌پور، شبنم، و مجیدی، سید هیمن (۱۳۹۸). جایگاه کولبری در فقه و حقوق جزایی. دو فصلنامه تخصصی مطالعات فقه و اصول، ۲ (۱)، شماره اول، بهار و تابستان، ۱۳ - ۳۴.
- عزتی، نصراله، حیدری‌پور، اسفندیار، و اقبالی، ناصر (۱۳۹۰). نقش و جایگاه آمایش مناطق مرزی در نظام برنامه‌ریزی (مطالعه موردی: مناطق مرزی ایران). فصلنامه علمی-پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، ۳ (۴)، ۱۷۹ - ۱۹۷.
- عزیززاده، فریبا و جهانی، نادر (۱۳۹۸). بررسی کیفی مسائل و مشکلات معبر غیررسمی تمرچین شهرستان پیرانشهر و ارائه راهکارهای مناسب جهت بهبود عملکرد آن. فصلنامه علمی-پژوهشی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، ۱۳ (۱)، ۲۹۱ - ۳۲۰.
- عندلیب، علیرضا و معطوف، شریف (۱۳۸۸). توسعه و امنیت در آمایش مناطق مرزی ایران. باغ نظر، ۱۲ (۶)، ۷۶ - ۵۷.
- عندلیب، علیرضا (۱۳۸۰). نظریه پایه و اصول آمایش مرزی جمهوری اسلامی ایران. تهران: دوره عالی جنگ. تهران.

- فتوحی، سردار و فاضلی، نعمت‌الله (۱۳۹۸). تجربه‌های زیسته مرزنشینان شهر نودشه از پدیده مرز. فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۱۲ (۲)، ۱۵۲ - ۱۳۳.
- گل‌وردی، عیسی (۱۳۹۰). محدودیت‌ها و فرصت‌های توسعه اجتماعی - فرهنگی نواحی مرزی. فصلنامه رهنما سیاست‌گذاری، ۲ (۳)، ۱۱ - ۴۲.
- محمدی. آسو (۱۳۹۶). پایان ناپیدای کولبری. روزنامه همدلی، شنبه ۱۲ اسفند ۱۳۹۶، سال سوم، شماره ۸۲۴.
- موسوی، میرنجف (۱۳۹۲). ارزیابی نقش بازارچه‌های مشترک مرزی در توسعه و رفاه مناطق مرزنشین. مورد: بازارچه مرزی تمرچین پیرانشهر. فصلنامه جغرافیا و توسعه، ۱۱ (۳۳)، ۵۵ - ۷۰.
- Chambers, R. & Conway, G. (1992). Sustainable Rural Livelihoods: Practical Concepts for the 21st Century. *Institute of Development Studies (UK)*, IDS Discussion Paper, issue 296.
- Gautam, Y. & Andersen, P. (2016). Rural Livelihood Diversification and Household Well-being: Insights from Humla, Nepal. *Journal of Rural Studies*, 44, 239 - 249.
- Hansen, N. M. (1975). An Evaluation of Growth Center Theory and Practice. *Environment and Planning*, 7, 21 - 832.
- Imai, K. S., Gaiha, R., & Thapa, G. (2015). Does Non-Farm Sector Employment Reduce Rural Poverty and Vulnerability? Evidence from Vietnam and India. *Journal of Asian Economics*, 36, 47- 61.
- Long, H., Zou, J., & Liu, Y. (2009). Differentiation of Rural Development Driven by Industrialization and Urbanization in Eastern Coastal China. *Habitat International*, 33, 454 - 462.
- Mohammadi Yeganeh, B., Valaei, M. (2014). Diversification of Rural Economy to

Sustainable Development in North Muthmatabad Village of Miandoab County. *Journal of Space Economics and Rural Development*, 3 (8), 54 - 70.

- Peña, S. (2005). Cross-Border Planning, What Is It? Implication for the U.S.-Mexico Border. *Aesop*, Vienna: 1-10.
- Sermak, A. B. (2007). Theoretical Deliberations on Frontier location of Cities. *Bulletin of Geography (Socio-Economic Sires)*, 7, 73 - 869.
- Stel, A. Caree, M. & Thurik, R. (2004). The Effect of Entrepreneurship on National Economic Growth: An Analysis Using the GEM Database, The First GEM Research Conference, Entrepreneurship, Government Policies, and Economic Growth.

فعالیت‌های اشتغالزایی بنیاد برکت تحت مدل جامع توسعه مناطق محروم و روستایی انجام می‌شود. این مدل در بخش فعالیت‌های اجتماع محور، مشتمل بر ۳ آیین‌نامه اجرایی زیر است.

۱. آیین‌نامه سرمایه‌گذاری حمایتی اشتغال برکت «سحاب»

۲. آیین‌نامه سرمایه‌گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی «آسمان»

۳. آیین‌نامه فقرزدایی و توان‌افزایی برکت «آفتاب»

در آیین‌نامه‌های مذکور، ساختار اجرایی، فرآیندها، ... و همچنین، نقش و وظایف مجریان و تسهیلات به تفصیل بیان شده است.

بنیاد برکت
سازمان ابرایی فرمان حضرت انا آره

www.barakatfoundation.com

